

МІСЦЕВА РАДА

№ 3 (39)

березень 2022 року

ПЕРЕДПЛАЧУЙ ГАЗЕТУ «МІСЦЕВА РАДА» – ДБАЙ ПРО ІНТЕРЕСИ СВОЄЇ ГРОМАДИ!

ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!

Код передплатника для консультацій у квітні 2022 року – 1257

№ 3 /2022

www.ibuhgalter.net

 СТРІЧКА НОВИН 3

 ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ
3 позначкою «терміново»

Сирени для сповіщення: як обліковувати?..... 6

Виставляємо об'єкт на приватизацію:
чи проводити переоцінку?..... 6

Комунальні підприємства: коли вимагати аудит фінзвітності?..... 7

Матеріальна допомога на оздоровлення:
до якої відпустки надається?..... 7

Позачергова атестація посадових осіб ОМС не передбачена!..... 8

Чи потрібно попереджати голову ради про зменшення премії
чи надбавки?..... 8

Які вимоги до гербової печатки місцевої ради?..... 9

(лист НАДС від 19.01.2022 р. № 305/10.3-22)

 ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ
Нормативно-правові акти

Людмила Линник

**Застосування норм БКУ
в умовах воєнного стану:
розглядаємо законодавчі зміни**..... 10

(коментар до Закону України від 15.03.2022 р. № 2134-IX)

*Офіційні роз'яснення***Щодо регуляторної діяльності органів
місцевого самоврядування
в умовах воєнного стану**..... 13

(роз'яснення ДРСУ від 10.03.2022 р.)

 СТАТТІ

Любов Крута

**Податкова реформа,
або Як змінилися доходи місцевого бюджету
у воєнний час?**..... 15

Людмила Линник

**Строковий договір в ОМС на час відсутності
основного працівника: можна чи ні в умовах
воєнного стану?**..... 18

(роз'яснення НАДС від 21.03.2022 р.)

 ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Максим Хребто

**Майнові паї: як довго ОМС
має зберігати документи
щодо розформованих КСП**..... 21

Наталія Алєйнікова

**Начальник управління освіти в ОМС:
які кваліфікаційні вимоги?**..... 23

(лист НАДС від 19.11.2021 р. № 8492/13-21)

Любов Крута

**Договір оренди за 1 грн: чи буде ПДВ,
якщо балансоутримувач — платник ПДВ,
а орендодавець — ні?**..... 27
 СУДОВА ПРАКТИКА

Людмила Линник

**Працівника, який працює за строковим
трудовим договором, мобілізовано.
Коли його можна звільнити?**..... 30

К О П Д ПЕРЕДПЛАТНИКА ДЛЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ У КВІТНІ 2022 РОКУ 1257

Головний редактор
Вітковська ОльгаЗасновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел. +38 (067) 574-60-03
електронна пошта: mr@ibuhgalter.net
www.ibuhgalter.netЕлектронна версія:
www.ibuhgalter.netВідділ передплати:
тел. 0 800 300 395Реєстраційне свідоцтво:
КВ № 20846-10646Р від 23.07.2014 р.

Ціна договірної

Періодичність виходу:
один раз на місяцьПередплатний індекс:
українська мова 60737© ТОВ «Видавнича група «АС»
Повне або часткове відтворення
авторських матеріалів, розміщених
у газеті «Місцева рада»,
допускається тільки з письмового
дозволу ТОВ «Видавнича група «АС»

НОВІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАЛИШКІВ СУБВЕНЦІЙ: ОСВІТНЯ ТА НА ДЕРЖПІДТРИМКУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Кабмін постановою від 26.03.2022 р. № 365 урегулював питання використання залишків двох субвенцій, які утворились на кінець попереднього бюджетного періоду, а саме мова про такі субвенції:

- освітня субвенція (оновлений абз. 19 п. 3 Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою КМУ від 14.01.2015 р. № 6);
- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (оновлений абз. 2 п. 11 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, затверджених постановою КМУ від 14.02.2017 р. № 88).

Окрім напрямів використання, дозволених для них раніше, їх також дозволено використати на:

- заходи територіальної оборони;
- задоволення продовольчих потреб цивільного населення;
- евакуацію / вивезення / переміщення цивільного населення з місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця, зокрема на оплату транспортних послуг, пально-мастильних матеріалів, облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання / перебування, оплату інших заходів, спрямованих на підтримку цивільного населення в умовах воєнного стану.

Постанова № 365 набрала чинності з моменту опублікування — **27.03.2022 р.**

ЗАТВЕРДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ДОКУМЕНТІВ ТА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: УРЯД ВИЗНАЧИВ ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Кабмін постановою від 13.03.2022 р. № 267, зокрема, спростив процедуру погодження кошторисних документів на період воєнного стану. Дозволено затверджувати **лише керівнику або заступнику керівника установи вищого рівня та керівникам та/або заступникам керівників місцевих державних адміністрацій і виконавчих органів місцевих рад такі документи:**

- кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету,

плани спеціального фонду, плани використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів), помісячні плани використання бюджетних коштів і штатні розписи;

- кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету, плани спеціального фонду, передбачені на проведення централізованих заходів.

Постанова № 267 набрала чинності **14.03.2022 р.**

НОВІ КОДИ В ТИПОВІЙ ПРОГРАМНІЙ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Мінфін наказом від 10.03.2022 р. № 95 (діє з моменту ухвалення, тобто з **10.03.2022 р.**) у зв'язку із запровадженням воєнного стану та наслідками проведення воєнних дій на території країни доповнив *Типову програмну класифікацію видатків та кредитування місцевого бюджету, затверджену наказом МФУ від 20.09.2017 р. № 793*, такими кодами видатків місцевого бюджету:

• 3230 «Видатки, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану» (КФК 1070);

• 8755 «Допомога внутрішньо переміщеному та/або евакуйованому населенню у зв'язку із введенням воєнного стану на території України за рахунок коштів резервного фонду місцевого бюджету» (КФК 1070).

КЕРУВАННЯ ГРОМАДАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: ОЧІКУЄМО НОВИЙ ЗАКОН

ВРУ 24.03.2022 р. ухвалила Закон України «Про внесення змін до Законів України «Про центральні органи виконавчої влади» та «Про правовий режим воєнного стану» щодо забезпечення керованості державою в умовах воєнного стану» (законопроект № 7153 від 13.03.2022 р.).

Передбачено спростити процедуру ухвалення **кадрових рішень** щодо політичних посад, посад державної служби, посад в органах місцевого самоврядування (ОМС), посад керівників суб'єктів господарювання державного

та комунального секторів економіки в умовах воєнного стану. Врегульовано особливості здійснення повноважень ОМС в умовах воєнного стану.

Зокрема, пояснювальна записка до проєкту закону зазначає про затвердження цим документом таких правил:

- в умовах воєнного стану сільський, селищний, міський голова територіальної громади, на території якої **не** ведуться бойові дії та **не** ухвалено рішення утворити військову адміністрацію населених пунктів, **має право за погодженням із керівни-**

ком відповідної обласної військової адміністрації (ОВА) ухвалювати низку важливих рішень;

- якщо сільський, селищний, міський голова затвердив тимчасову структуру ОМС, працівники, посади яких не входять до тимчасової структури, **увільняються** від виконання посадових обов'язків на період її дії. Якщо неможливо перевести на іншу роботу, таким працівникам, незалежно від їхнього бажання, надають відпустку без збереження заробітної плати на час дії тимчасової структури. Тимчасова структура ОМС діє не більше ніж 30 днів після припинення або скасування воєнного стану;

- в умовах воєнного стану сільський, селищний, міський голова, керівник виконавчого ОМС має право призначати осіб на посади в ОМС, керівників комунальних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління відповідного ОМС, та звільняти з них **за погодженням із керівником відповідної ОВА;**

- якщо утворено військову адміністрацію населеного пункту, **повноваження сільської, селищної або міської ради, її виконавчих органів** протягом дії воєнного часу та 30 днів після його припинення або скасування здійснює така військова адміністрація;

- в умовах воєнного стану особи **призначаються на посади державної служби, посади в ОМС, посади керівників суб'єктів господарювання** державного сектору

економіки, комунальних підприємств, установ, організацій керівником державної служби або суб'єкта призначення, сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної в місті, обласної ради, начальником відповідної військової адміністрації **без конкурсного добору** на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, установленими щодо відповідних посад;

- особа, яка претендує зайняти політичну посаду, посаду державної служби, посаду в ОМС, посаду керівника суб'єкта господарювання державного сектору економіки, комунального підприємства, установи, організації, в умовах воєнного стану **не подає** декларації особи, уповноваженої виконувати функції держави або місцевого самоврядування, документа про підтвердження рівня володіння державною мовою та щодо такої особи в цей період **не здійснюють спеціальної перевірки**, передбаченої *Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII*, та перевірки, передбаченої *Законом України «Про очищення влади» від 16.09.2014 № 1682-VII*.

На момент підготовки матеріалу Закон направлено на підпис Президенту. Набрання чинності *Законом* очікується найближчим часом — стежте за нашими новинами.

ПЕРЕНЕСЕНО СТРОКИ ПОДАВАННЯ Е-ДЕКЛАРАЦІЇ, ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО СУТТЄВІ ЗМІНИ В МАЙНОВОМУ СТАНІ, ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВІДКРИТТЯ ВАЛЮТНОГО РАХУНКУ В УСТАНОВІ БАНКУ-НЕРЕЗИДЕНТА

Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022 р. № 2115-IX (далі — Закон № 2115) передбачено особливості е-декларування, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента.

У зв'язку із цим НАЗК підготувало відповідні *Роз'яснення від 07.03.2022 р. № 4* (див. за посиланням <https://nazk.gov.ua/uk/documents/roz-yasnennya-4-vid-07-03-2022-shhodo-zastosuvannya-okremyh-polozhen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-koruptsiyi-stosovno-zahodiv-finansovogo-kontrolyu-v-umovah-voennogo-stanu-podannya-deklaratsiyi-p>).

Так, особи, діяльність яких пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування або з іншою діяльністю, зазначеною в *п.п. «а» та «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII* (далі — Закон № 1700), а також які перебувають на посадах, зазначених у *п. 1, п.п. «а» та «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону № 1700*, як впливає з норм *п.п. 1 п. 1 Закону № 2115*, подають відповідні документи **протягом трьох місяців після**

припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період обов'язку подати документи.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Початок перебігу строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язаний його початок (*ст. 253 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV* (далі — ЦКУ)). Строк, що визначений місяцями, спливає у відповідне число останнього місяця строку (*ч. 3 ст. 254 ЦКУ*).

Таким чином, за роз'ясненнями НАЗК, декларанти, у тому числі посадові особи органів місцевого самоврядування, подають:

1) е-декларацію:

- щорічну за 2021 р. — у період з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, до 00 годин 00 хвилин відповідного числа третього місяця від такого дня;

- **у разі звільнення**, якщо звільнення відбулось під час дії воєнного стану, — у період з 00 годин 00 хвилин дня,

наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, до 00 годин 00 хвилин відповідного числа третього місяця від такого дня;

- **кандидата на посаду**, якщо особу призначено на вакантну посаду державної служби або служби в органах місцевого самоврядування в період дії воєнного стану, — у період з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, до 00 годин 00 хвилин відповідного числа третього місяця від такого дня;

2) повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, обов'язок подання якого виник під час дії воєнного стану, — у період з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, до 00 годин 00 хвилин відповідного числа третього місяця від такого дня. За кожним фактом отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку суб'єкт декларування на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, подає **окреме** повідомлення;

3) повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, обов'язок подання якого виник **під час дії воєнного стану**, — у період з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем припинення чи скасу-

вання воєнного стану, до 00 годин 00 хвилин відповідного числа третього місяця від такого дня. Якщо суб'єкт декларування / член його сім'ї під час дії воєнного стану відкрив декілька валютних рахунків в одній установі банку-нерезидента, суб'єкт декларування подає одне повідомлення із зазначенням номерів відповідних валютних рахунків і місцезнаходження установи банку-нерезидента. Якщо валютні рахунки відкрили в цей період як суб'єкт декларування, так і член його сім'ї або якщо валютні рахунки відкриті в різних установах банку-нерезидента, подають окремі повідомлення стосовно кожної особи чи кожної установи банку-нерезидента.

Крім зазначеного, у *Роз'ясненнях № 4* НАЗК відповідає на запитання про дії декларантів, якщо немає можливості подати документи в тримісячний строк після припинення воєнного стану, порядку звітування про знищення рухомого й нерухомого майна декларантів під час воєнних дій.

У період дії воєнного стану або стану війни повні перевірки декларацій та заходи контролю щодо правильності й повноти заповнення декларації не проводять (*n.n. 4 п. 1 Закону № 2115*).

Закон № 2115 набрав чинності **07.03.2022 р.**

ПОВНОВАЖЕННЯ КМУ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ УМОВ І ПОРЯДКУ ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПЛАНУЄТЬСЯ РОЗШИРИТИ

ВРУ 24.03.2022 р. узяла за основу проєкт закону про внесення змін до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» (*законопроект № 7192*) зі скороченим строком підготовки. Ним пропонується надати КМУ повноваження визначати особливості процедур щодо оренди державного **та комунального майна** на період дії воєнного стану, зокрема щодо:

- порядку надання згоди передати майно в оренду;
- формування стартової орендної плати, строків на проведення аукціону, затвердження протоколу результатів аукціону та підписання договору оренди;
- продовження договору оренди, припинення договору оренди та підписання акта повернення майна з оренди;
- передання майна в суборенду;
- визначення вартості об'єкта оренди, розрахунку орендної плати та інших обов'язкових платежів;
- **можливості застосувати пільгову орендну плату** для орендарів, які беруть участь в аукціоні з оренди державного майна з метою перемістити виробництва, розміщені **на території, на якій велись (ведуться) бойові дії або тимчасово окупованій** збройними формуваннями Російської Федерації, а також механізму підтвердження прав на застосування пільгової орендної плати;
- повноважень військової адміністрації з питань оренди.

У разі ухвалення відповідного закону акти КМУ, ухвалені на його виконання, планується застосовувати з дати введення воєнного стану.

Очікуємо на розгляд та ухвалення, про що вас обов'язково поінформуємо.

Додатково нагадаємо, що відповідно до *ч. 6 ст. 762 ЦКУ* наймач звільняється від плати за весь час, протягом якого не міг використовувати майно через обставини, за які він не відповідає.

Пунктом 129¹ Порядку передачі в оренду державного та комунального майна, затвердженого постановою КМУ від 03.06.2020 р. № 483, передбачено право представницького органу місцевого самоврядування (відповідної місцевої ради) за наявності особливих обставин ухвалити рішення про надання орендних знижок або звільнень від сплати орендної плати за договорами оренди певного майна або за договорами оренди майна.

На підтвердження наявності особливих обставин в умовах воєнного стану Торгово-промислова палата України видала *лист від 28.02.2022 р. № 2024/02.0-7.1*.

Тож за наявності підтверджених фактів неможливості використання майна чи виконання орендарем своїх зобов'язань за договором ради (якщо є така фізична можливість) можуть уже зараз розглянути відповідне питання.

3 ПОЗНАЧКОЮ «ТЕРМІНОВО»

Сирени для сповіщення: як обліковувати?

На який рахунок оприбутковувати сирени для сповіщення: 1014 чи 1018, 1118?

Для забезпечення безперебійного і вчасного сповіщення системи аварійної, пожежної та охоронної сигналізації можуть встановлювати відповідні сирени. Тоді така сирена розглядається або як частина сигналізації (тобто обліковується так само, як і решта складових елементів сигналізації), або як самостійний об'єкт обліку.

Водночас місцеві ради можуть придбавати сирени для аварійного оповіщення населення про надзвичайну ситуацію (тобто встановлюють по місту й їх сигнал означає необхідність ввімкнути радіо, телевізор, офіційний канал комунікацій з владою в Інтернет щоб прослухати оголошення про надзвичайну ситуацію). Такі **сирени є самостійними об'єктами обліку**.

В обох цих ситуаціях сирени використовуватимуть, скоріш за все, більше року (з огляду на те, що ними рідко користуються і виробники зазвичай встановлюють їх строк експлуатації більше року). Тож при самостійному обліку вони **будуть основними засобами**.

На який рахунок зараховувати сирени, які визнають окремими об'єктами обліку? Це залежить від вартості об'єкта й вартісної ознаки малоцінних необоротних матеріальних активів, обраної установою. Тобто якщо їх вартість для установи є:

- **невисокою**, то об'єкт цілком може обліковуватися на субрахунок 1113;
- **дорогою**, то для сирен може підійти субрахунок 1014 «Машини та обладнання», підгрупа 8 «Інші машини та обладнання».

На субрахунках 1018 і 1118 обліковують речі, яким не знайшлося місця на інших субрахунках рахунків 10, 11. Загалом зарахування сирен до цих груп основних засобів не буде помилкою. Це радше питання систематизації основних засобів у вас в установі. Головне, щоб було визнано ці об'єкти у складі основних засобів, а не в інших групах активів (запаси чи деінде).

Любов Крута, експерт газети

Виставляємо об'єкт на приватизацію: чи проводити переоцінку?

Місцева рада хоче продати кілька об'єктів нерухомого майна, залишкова вартість яких не нульова, але є низькою і не відповідає ринковій. Чи можна спочатку здійснити переоцінку цих об'єктів, а потім запускати процедуру приватизації?

Відповідно до п. 3 розд. III Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202 (далі — НС 121), **об'єкт основних засобів може переоцінюватися, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на річну дату балансу**.

Справедлива вартість — це сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату (абз. 20 п. 4 розд. I НС 121). Під ринковою вартістю зазвичай розуміють справедливу. Тобто якщо залишкова вартість низька, але відповідає справедливій, то підстав для переоцінки немає.

Власне, якщо і провести переоцінку, то різниці не буде, адже метою переоцінки є привести залишкову вартість до справедливої. Тож проводити переоцінку варто **тільки якщо залишкова відрізняється від справедливої суттєво**. І критерій «низька / висока» залишкова вартість тут ні до чого.

Рішення про проведення переоцінки об'єктів основних засобів суб'єктом державного сектору погоджується з органом, уповноваженим управляти об'єктами державної (комунальної) власності, якщо такий визначено (п. 3 розд. III НС 121).

ДО ВІДОМА. Проаналізувати залишкову вартість об'єкта до приватизації — дуже мудре рішення, адже відповідно до ч. 4 ст. 22 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18.01.2018 р. № 2269-VIII **стартова ціна об'єкта малої приватизації визначається аукціонною комісією на рівні балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації**. Балансова вартість = залишкова вартість. Тож якщо у вас залишкова вартість нижче справедливої, то ви занижуєте стартову балансову вартість, і є ймовірність менш вигідно продати об'єкт.

Любов Крута, експерт газети

Комунальні підприємства: коли вимагати аудит фінзвітності?

Місцева рада має в мережі одержувачів комунальне підприємство. Чи необхідно організувати аудит його фінансової звітності?

Відповідно до ч. 3 ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (далі — Закон про бухоблік) обов'язковому щорічному аудиту підлягає фінансова звітність таких підприємств:

- що становлять суспільний інтерес;
- публічні акціонерні товариства;
- суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях;
- великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів;; — середні підприємства;
- фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств.

Якщо ваше комунальне підприємство не належить до жодної з цих категорій, то законодавство не вимагає проводити аудит його фінансової звітності. Зазвичай не підлягають обов'язковому аудиту малі та мікропідприємства.

Критерії розмежування підприємств на великі, середні, малі та мікро встановлені ч. 2 ст. 2 Закону про бухоблік, а визначення підприємств, що становлять суспільний інтерес, — у ст. 1 цього Закону.

Водночас рада, як засновник, може сама бути ініціатором аудиту, навіть коли загальне законодавство не висуває такої вимоги (і за наявності підстав сумніватися у достовірності звітності, і просто для поточного контролю). В такому разі обсяг аудиту, строки, умови його проведення будуть визначатися радою.

Любов Крута, експерт газети

Матеріальна допомога на оздоровлення: до якої відпустки надається?

До якої саме відпустки потрібно надавати матеріальну допомогу на оздоровлення посадовим особам місцевого самоврядування?

Посадові особи ОМС, окрім загальноприйнятих відпусток, передбачених Законом України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР, далі — Закон про відпустки (наприклад, відпустки «на дітей» тощо), в першу чергу мають право на дві відпустки, які передбачені для них Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. № 2493-III (далі — Закон про службу в ОМС):

- щорічна **основна відпустка** тривалістю 30 к. дн. (**зверніть увагу: на період воєнного стану тривалість щорічної основної відпустки становить 24 к. дн.;**
- щорічна **додаткова відпустка** за стаж служби в органах місцевого самоврядування понад 10 років тривалістю до 15 к. дн. (залежно від стажу служби).

Надання матеріальної допомоги на оздоровлення передбачено ч. 5 ст. 21 Закону про службу в ОМС.

ЦИТАТА. «Посадовим особам місцевого самоврядування надається **щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів**, якщо законами України не передбачено тривалішої відпустки, **з виплатою допомоги на оздоровлення** у розмірі посадового окладу».

(ч. 5 ст. 21 Закону про службу в ОМС)

Насправді в ч. 5 ст. 21 Закону про службу в ОМС не конкретизовано, до якої саме щорічної відпустки (основної чи додаткової) виплачується матдопомога на оздоровлення. Проте це лише формальність. Адже в ч. 5 ст. 21 Закону про службу в ОМС ідеться про надання 30 к. дн. щорічної відпустки, і матдопомога передбачена спеціально до неї. Як уже зазначалося вище, щорічна відпустка тривалістю 30 к. дн. (на період воєнного стану — 24 к. дн.) — це **основна відпустка**.

Отже, з норм ч. 5 ст. 21 Закону про службу в ОМС можна зробити висновок, що матеріальна допомога на оздоровлення посадовим особам місцевого самоврядування надається при виході у **щорічну основну відпустку**.

Зверніть увагу: на прохання працівника щорічну відпустку можна **поділити на частини**, одна з яких повинна бути не меншою за 14 к. дн. (ст. 12 Закону про відпустки). Законодавство не містить вимоги щодо виплати допомоги на оздоровлення лише до основної частини відпустки, яка становить не менше 14 к. дн. При цьому ця частина відпустки не обов'язково повинна бути першою. На цьому наголошують фахівці Мінсоцполітики в листі від 07.12.2017 р. № 23966/0/2-17/28 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 14/2018, с. 26).

Людмила Балла, експерт газети

Позачергова атестація посадових осіб ОМС не передбачена!

Чи можна провести позачергову атестацію посадових осіб ОМС до закінчення чотирирічного строку? Які можуть бути підстави для проведення позачергової атестації?

Атестація посадових осіб органів місцевого самоврядування здійснюється відповідно до ст. 17 Закону про службу в ОМС та з урахуванням Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженого постановою КМУ від 26.10.2001 р. № 1440 (далі — Типове положення № 1440).

Відповідно до ч. 1 ст. 17 Закону про службу в ОМС атестація проводиться **один раз на 4 роки**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Наразі немає роз'яснень щодо можливості перенесення атестації у зв'язку з воєнним станом. Можливо, невдовзі будуть прийняті якісь зміни.

А поки питання слід вирішувати самим. Якщо місцева рада продовжує свою діяльність у звичному режимі, атестацію можна:

а) провести в **звичайному режимі**;

б) провести в **дистанційному режимі**. Тобто провести засідання атестаційних комісій онлайн (як за участю працівника, так і у випадку відсутності у нього можливості підключитися в режимі онлайн до відповідного засідання атестаційної комісії). Дистанційна комунікація може здійснюватися через відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype та інші). За потреби, можна передбачити подання необхідних матеріалів до атестаційних комісій засобами електронного та/або поштового зв'язку;

в) **перенести** на певний період (наприклад, до закінчення воєнного стану).

Своєю чергою, законодавством позачергова атестація **не передбачена**. В газеті «Місцева рада», № 5/2021, с. 25, ми зазначали, що у зв'язку з цим не може бути ініціатором позачергової атестації ані голова, ані посадова особа ОМС (і прописати таку можливість у власному Положенні про атестацію також не можна). Однак залишалось дочекатися роз'яснень від НАДС.

Наразі НАДС у листі від 19.01.2022 р. № 305/10.3-22 (див. документ до консультації) підтвердило нашу думку — атестація посадових осіб ОМС проводиться один раз на чотири роки. Проведення позачергової атестації не передбачено. При цьому атестації не підлягають працівники, перелічені в ч. 2 ст. 17 Закону про службу в ОМС та абз. 2 п. 2 Типового положення № 1440.

Катерина Проценко, експерт газети

Чи потрібно попереджати голову ради про зменшення премії чи надбавки?

Рішенням сесії міському голові зменшили розмір премії та надбавки за високі досягнення у праці. Чи є це зміною істотних умов праці, про яку потрібно попереджати за два місяці?

Згідно з абз. 2 п. 6 постанови КМУ «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» від 09.03.2006 р. № 268 (далі — **постанова № 268**) **преміювання голів** обласних, районних і районних у містах рад, їх заступників, сільських, селищних і міських голів, **установлення їм надбавок**, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах, визначених **постановою № 268**, у межах затверджених видатків на оплату праці. **Рішення про зазначені виплати приймається відповідною радою**. Тож **тільки рада** може прийняти рішення про зменшення чи збільшення розміру премії та надбавки за високі досягнення у праці голови ради.

Відповідно до ч. 2 ст. 29 Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР про нові умови або **зміну діючих умов оплати праці в бік погіршення** роботодавець повинен повідомити працівника не пізніше ніж за два місяці до їх запровадження або зміни. А згідно з нормами ч. 3 ст. 32 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 р. працівник повинен бути повідомлений не пізніше ніж за два місяці про зміну істотних умов праці, зокрема, систем та розмірів оплати праці, тільки якщо це відбувається у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці.

Однак, на нашу думку, завчасно повідомляти голову ради про зменшення премії чи надбавки **не потрібно**. Адже особливості преміювання чи встановлення інших заохочень голові ради врегульовані абз. 2 п. 6 постанови № 268. І голова ради під час призначення **знав**, що умови його оплати праці в будь-який момент можуть змінитися внаслідок рішення ради.

Катерина Проценко, експерт газети

Які вимоги до гербової печатки місцевої ради?

Яким нормативно-правовим актом визначено вимоги до гербової печатки сільської ради, її виконавчих органів?

Відповідно до *ст. 16 Закону про МС* сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні ради мають печатки із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, рахунки в установах банків України.

Чітких вимог до вигляду такої печатки *Закон про МС* не містить.

Чинною наразі залишається *постанова Президії ВРУ «Про печатки та вивіски місцевих Рад народних депутатів України та їх виконавчих комітетів» від 11.05.1992 р. № 2322-XII*, однак застосовувати її можна лише в частині, що не суперечить чинному законодавству. Втім, місцеві ради можуть взяти її за основу та затвердити власні положення і порядки з цього питання.

Людмила Линник, юрист газети

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Щодо позачергової атестації посадових осіб місцевого самоврядування

Лист від 19.01.2022 р. № 305/10.3-22

НАДС в межах повноважень розглянув <...> звернення Видавничої групи «АС» (газети «Бухгалтерія: бюджет») <...>.

Відповідно до статті 6 Закону України від 07 червня 2001 року № 2493-III «Про службу в органах місцевого самоврядування» (далі — Закон № 2493-III) консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань державної служби з урахуванням вимог чинного законодавства про місцеве самоврядування в Україні.

Частинами першою, другою статті 17 Закону № 2493-III визначено, що з метою оцінки ділових та професійних якостей, а також кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, крім осіб, зазначених у частині другій цієї статті, посадові особи місцевого самоврядування один раз на 4 роки підлягають атестації.

Атестації не підлягають сільські, селищні, міські голови, голови районних у містах, районних і обласних рад, секретарі сільських, селищних, міських рад, працівники патронатної служби, особи, які перебувають на посаді менше одного року, молоді спеціалісти, вагітні жінки чи жінки, які працюють менше одного року після виходу на роботу з відпустки по вагітності і пологах чи догляду за дитиною, особи, прийняті на посаду на визначений строк.

Відповідно до частин дев'ятої–десятої статті 17 Закону № 2493-III інші питання атестації посадових осіб регулюються положенням про проведення атестації, яке затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради.

Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування затверджується Кабінетом Міністрів України.

Згідно із пунктом 1 Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 року № 1440 (далі — Типове положення), з метою підвищення ефективності діяльності посадових осіб місцевого самоврядування один раз на 4 роки проводиться їх атестація, під час якої оцінюються результати роботи, ділові та професійні якості, виявлені працівниками при виконанні

обов'язків, визначених типовими професійно-кваліфікаційними характеристиками посад і відображених у посадових інструкціях, що затверджуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради.

Пунктом 2 Типового положення встановлено, що атестації підлягають посадові особи місцевого самоврядування усіх рівнів, у тому числі ті, які внаслідок організаційних змін обіймають посади менше ніж один рік, якщо їх службові обов'язки не змінилися.

Не підлягають атестації сільські, селищні, міські голови, голови районних у містах, районних, обласних рад, секретарі сільських, селищних, міських рад, старости, працівники патронатної служби, особи, які перебувають на займаній посаді менше ніж один рік, молоді спеціалісти, вагітні жінки, чи жінки, які працюють менше ніж один рік після виходу на роботу з відпустки по вагітності і пологах чи догляду за дитиною, особи, прийняті на роботу на визначений термін.

Отже, ні Законом № 2493-III, ні Типовим положенням не передбачено проведення позачергової атестації посадових осіб місцевого самоврядування.

Крім того, відповідно до пункту 3 Типового положення у період між атестаціями проводиться щорічна оцінка виконання посадовими особами місцевого самоврядування покладених на них завдань та обов'язків у порядку, визначеному сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради з урахуванням цього Типового положення та особливостей кожного органу місцевого самоврядування. Така оцінка проводиться безпосередньо керівниками відділів, управлінь та інших створюваних радами виконавчих органів, де працюють посадові особи, під час підбиття підсумків роботи за рік. Загальні методичні рекомендації з цих питань розробляються НАДС.

Отже, атестація посадових осіб місцевого самоврядування, крім тих, які передбачені частиною другою статті 17 Закону № 2493-III, проводиться один раз на 4 роки.

Окремо повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади мають лише роз'яснювальний (інформаційний) характер і не встановлюють правових норм.

Голова Наталія АЛЮШИНА

ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ БКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РОЗГЛЯДАЄМО ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ

Людмила Линник,
юрист газети «Місцева рада»

(коментар до Закону України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» від 15.03.2022 р. № 2134-IX)

 Бюджетний кодекс
України від 08.07.2010 р.
№ 2456-VI.

21.03.2022 р. набрав чинності Закон, що коментується. Ним вкотре скориговано норми БКУ¹ щодо формування й виконання державного та місцевих бюджетів в умовах воєнного стану.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Ми сказали «вкотре». Тому що певні зміни внесено *законами України від 03.03.2022 р. № 2118-IX і від 15.03.2022 р. № 2137-IX*.

На що звернути увагу органам місцевого самоврядування (далі — ОМС) у зв'язку з набранням чинності коментованим Законом, стисло розкажемо далі.

Бюджетний процес Щодо бюджетного процесу в умовах воєнного стану, то оновленими *п. 22 та п. 22¹ розд. VI «Прикінцеві та перехідні положення» БКУ* передбачено певні послаблення та винятки.

По-перше, не застосовуються *ст. 33 та ст. 75¹ БКУ* й усі пов'язані з ними норми щодо бюджетної декларації та прогнозів місцевих бюджетів.

Нагадаємо, що **бюджетна декларація** — це документ середньострокового бюджетного планування, що визначає засади бюджетної політики й показники держбюджету на середньостроковий період і є основою для складання проєкту Державного бюджету України та прогнозів місцевих бюджетів (*ч. 1 ст. 33 БКУ*). Бюджетну декларацію віднесено до складових бюджетного законодавства, а її розроблення та ухвалення є складовими бюджетного процесу.

Прогноз місцевого бюджету — це документ середньострокового бюджетного планування, що визначає показники місцевого бюджету на середньостроковий період і є основою для складання проєкту місцевого бюджету. Згідно із *ч. 1 ст. 75¹ БКУ* прогноз місцевого бюджету складають з урахуванням показників бюджетної декларації, на організаційно-методичних засадах і за типовою формою, яку визначає

Мінфін. Середньострокове планування впроваджували поетапно починаючи з 01.01.2020 р. Однак в умовах воєнного стану обидва ці документи не впливають на формування місцевих бюджетів та внесення змін до них.

Також **не застосовуються** вимоги *ч. 7 ст. 13 БКУ* щодо передання коштів між загальним і спеціальним фондами бюджету виключно в межах бюджетних призначень через ухвалення рішення про місцевий бюджет або про внесення змін до нього та *ст. 23 БКУ* щодо обов'язковості погодження з відповідною комісією ВР АР Крим, місцевої ради рішення виконавчого комітету відповідної місцевої ради про перерозподіл видатків бюджету й надання кредитів з бюджету, передання бюджетних призначень.

Також **тимчасово скасовано** терміни подання ДКСУ звітності про виконання місцевих бюджетів.

По-друге, не застосовуються наразі й вимоги БКУ щодо **обов'язкової публікації** (не пізніше 1 березня року, що настає за звітним роком) звіту місцевих бюджетів у газетах, визначених ВР АР Крим, відповідними місцевими радами, та **публічного подання** (до 15 березня року, що настає за звітним) інформації про виконання бюджетних програм головними розпорядниками бюджетних коштів, публікації оголошення про час та місце публічного подання такої інформації, а **також оприлюднення** способом відповідно до *Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI інформації, визначеної ч. 5 ст. 28 БКУ*.

По-третє, не застосовуються *ч. 7 і 8 ст. 78 БКУ* в частині обмежень щодо ухвалення рішень ВР АР Крим, відповідною місцевою радою про внесення змін до місцевих бюджетів. Зокрема, щоб ухвалити рішення внести зміни до рішення про місцевий бюджет, не потрібно офіційного висновку місцевого фінансового органу про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду, про обсяг

залишку коштів загального та спеціального фондів (крім власних надходжень бюджетних установ) відповідного бюджету.

Резервний фонд В умовах воєнного стану не застосовуються вимоги ч. 3 ст. 24 БКУ щодо обмеження розміру резервного фонду бюджету 1 % обсягу видатків загального фонду відповідного бюджету.

Нагадаємо, що резервний фонд бюджету формують для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру й не могли бути передбачені під час складання проєкту бюджету (ч. 1 ст. 24 БКУ). Передбачити всі такі випадки (наприклад, надзвичайні ситуації та воєнне вторгнення) неможливо.

У держбюджеті резервний фонд передбачають обов'язково. Рішення щодо необхідності створити резервний фонд місцевого бюджету ухвалює ВР АР Крим, відповідна місцева рада. Порядок використання коштів з резервного фонду бюджету затверджено *постановою КМУ від 29.03.2002 р. № 415*.

Кошти резервного фонду відповідного бюджету можна використовувати на здійснення поточних, капітальних видатків та надання кредитів згідно із законодавством (абз. 2 п. 4 *Інструкції № 333*²).

Захищені видатки Серед норм, які не діють в умовах воєнного стану, опинилась і ст. 55 БКУ, якою регламентовано захищені видатки.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Тобто як таких захищених видатків у період воєнного стану немає. Є тільки пріоритетність здійснення видатків ДКСУ та органами казначейства, яка наразі врегульована оновленою *постановою КМУ від 09.06.2021 р. № 590*.

Так, **перша черга** — це видатки на національну безпеку й оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Друга черга (видатки загального фонду):

- оплата праці працівників бюджетних установ;
- погашення та обслуговування державного та місцевого боргу, виконання гарантійних зобов'язань тощо;
- виплата пенсій, надбавок і підвищень до пенсій;
- соціальне забезпечення, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів;
- придбання води питної (зокрема, у пляшках);

- забезпечення продуктами харчування;
- медичне обслуговування населення;
- комунальні послуги та енергоносії;
- поточні трансферти місцевим бюджетам;
- інші захищені видатки;
- канцтовари, мийні та дезінфекційні засоби (зокрема, для закладів соціального захисту);
- послуги зв'язку та поштові послуги, інтернет-послуги;
- ритуальні послуги (зокрема, послуги з перевезення, поховання);
- благоустрій населених пунктів;
- експлуатаційні послуги, пов'язані з утриманням будинків і споруд та прибудинкових територій (зокрема, вивезення сміття);
- обслуговування установок із біологічного очищення господарсько-побутових стічних вод;
- усунення аварій у житловому фонді, бюджетних установах, закладах;
- утримання та поточний ремонт світлофорних об'єктів;
- охорона приміщень бюджетних установ та заходи із захисту цих приміщень;
- компенсація за пільговий проїзд окремих категорій громадян;
- оплата послуг із перевезення електро транспортом;
- ремонт та обслуговування комп'ютерної та організаційної техніки;
- адміністрування (обслуговування) програмного забезпечення;
- охорона приміщень бюджетних установ;
- придбання пально-мастильних матеріалів, талонів, запчастин і ремонт автомобільного транспорту;
- утримання та обслуговування електромереж;
- протипожежні заходи;
- утримання вулично-шляхової мережі;
- ремонт споруд цивільного захисту (укриття, бомбосховища тощо);
- придбання ветеринарних препаратів, кормів для тварин;
- дослідження та розроблення, окремі заходи з виконання державних (регіональних) програм;
- субсидії та поточні трансферти підприємствам, установам та організаціям у частині оплати праці з нарахуваннями, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів, забезпечення продуктами харчування, стипендій,

2

Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 р. № 333.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Тобто як таких захищених видатків у період воєнного стану немає. Є тільки пріоритетність здійснення видатків ДКСУ та органами казначейства, яка наразі врегульована оновленою *постановою КМУ від 09.06.2021 р. № 590*.

Так, **перша черга** — це видатки на національну безпеку й оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Друга черга (видатки загального фонду):

- оплата праці працівників бюджетних установ;
- погашення та обслуговування державного та місцевого боргу, виконання гарантійних зобов'язань тощо;
- виплата пенсій, надбавок і підвищень до пенсій;
- соціальне забезпечення, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів;
- придбання води питної (зокрема, у пляшках);

- оплати комунальних послуг та енергоносіїв;
- стипендії;
  - придбання одягу, взуття, м'якого інвентарю та обладнання для учнів серед дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
  - забезпечення пально-мастильними матеріалами протипожежної та аварійно-рятувальної техніки, забезпечення роботи спеціалізованих санітарних автомобілів екстреної медичної допомоги (забезпечення пально-мастильними матеріалами, запасними частинами, послугами зв'язку);
  - поточний ремонт і придбання матеріалів для облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених (евакуйованих) осіб;
  - придбання матеріалів для ремонту водо-, тепло-, електромереж;
  - видатки на програми з підтримки Збройних сил, заходи та роботи з територіальної оборони (у тому числі матеріально-технічного забезпечення підрозділів територіальної оборони);
  - підготовка кадрів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
  - відшкодування різниці в тарифах на послуги тепло-, водопостачання (водовідведення);
  - придбання насінневого матеріалу, мінеральних добрив, засобів захисту рослин, послуги, пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції;
  - видатки загального фонду державного та місцевих бюджетів на відрядження працівників бюджетних установ;
  - підтримка внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб.

Держдопомога У період дії воєнного стану та протягом року після його завершення або скасування норми *Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 01.07.2014 р. № 1555-VII* (далі — *Закон про держдопомогу*), інші норми законодавства, що впливають із цього *Закону*, не застосовуються. Відповідні зміни внесено до розд. 9 «Прикінцеві та перехідні положення» *Закону про держдопомогу*.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Уся державна допомога, надана протягом такого періоду, вважається припустимою. Надавачі державної допомоги звільняються від

обов'язку подавати повідомлення про нову державну допомогу та подавати звітність про чинну державну допомогу.

Субвенції Відповідні ОМС або військові адміністрації в умовах воєнного стану можуть ухвалювати рішення спрямувати залишки коштів за освітньою субвенцією та субвенцією особам з особливими освітніми потребами з державного бюджету місцевим бюджетам, збережені на рахунках місцевих бюджетів станом на 1 січня 2022 року, **на** (оновлений п. 22² розд. VI «Прикінцеві та перехідні положення» БКУ):

- заходи територіальної оборони;
- задоволення продовольчих потреб цивільного населення;
- евакуацію / вивезення / переміщення цивільного населення з місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця, зокрема на оплату транспортних послуг, пально-мастильних матеріалів, облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання / перебування, оплати інших заходів, спрямованих на підтримку цивільного населення в умовах воєнного стану.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Для реалізації цієї норми ухвалено постанову КМУ «Про внесення змін до порядків та умов, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6 і від 14 лютого 2017 р. № 88» від 26.03.2022 р. № 365, якою внесено такі самі зміни у відповідні порядки.

Послаблення відповідальності На період дії воєнного стану або здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації до розпорядників та одержувачів бюджетних коштів сектору національної безпеки та оборони, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, залучених до вирішення завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, не застосовується зупинення операцій з бюджетними коштами, тимчасове припинення бюджетних асигнувань, зменшення бюджетних асигнувань як заходи впливу за порушення бюджетного законодавства (новий п. 22³ розд. VI «Прикінцеві та перехідні положення» БКУ).

ЩОДО РЕГУЛЯТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Роз'яснення ДРСУ від 10.03.2022 р.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Відповідно до статті 40 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» в умовах воєнного, надзвичайного стану та оголошення зони надзвичайної екологічної ситуації, регуляторна діяльність здійснюється з урахуванням обмежень прав і свобод людини і громадянина, які в умовах воєнного стану встановлюються відповідно до Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

За визначенням, наведеним у статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан — це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також **тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень**.

Відповідно до статті 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені пра-

ва і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Відповідно до підпункту 5 пункту 1 статті 6 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в Указі Президента України про введення воєнного стану **зазначається вичерпний перелік** конституційних прав і свобод людини і громадянина, які тимчасово обмежуються у зв'язку з введенням воєнного стану із зазначенням строку дії цих обмежень, а також **тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб** із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 (далі — Указ) в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб.

Згідно з пунктом 3 Указу у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, **а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану**, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

При розгляді питання щодо здійснення органами місцевого самоврядування регуляторної діяльності в умовах воєнного стану необхідно виокремити два ключових аспекти:

- 1) процедурні питання здійснення регуляторної діяльності;
- 2) тимчасова зміна регуляторних повноважень.

Щодо процедурних питань реалізації регуляторних повноважень слід зазначити, що на законодавчому рівні **не встановлено** окремих особливостей реалізації регуляторних процедур.

Отже, регуляторна діяльність здійснюється за правилами, що діяли до введення воєнного стану.

У той же час у питаннях, пов'язаних з розширенням регуляторних повноважень, у частині прийняття актів, якими встановлюються обмеження, визначені статтею 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», слід враховувати, що такі рішення приймаються з урахуванням частини другої статті 3 Закону України «Про засади

державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», яка визначає, що дія цього Закону не поширюється на здійснення регуляторної діяльності, пов'язаної з прийняттям актів, прийнятих з питань запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

АЛГОРИТМ КОМУНІКАЦІЇ З ДРС

1. Надсилання проєктів регуляторних актів

На офіційну електронну пошту ДРС inform@drs.gov.ua надсилається підписаний та сканований пакет документів:

- Супровідний лист із підписом уповноваженої особи із обов'язковим зазначенням:
  - кількості сторінок згідно додатка;
  - електронної адреси для зворотного зв'язку;
  - П. І. Б. та контактів (бажано мобільний телефон) відповідального виконавця.
- Проєкт регуляторного акта з усіма додатками.
- Аналіз регуляторного впливу, підписаний розробником.

Важливо, щоб документ містив всі сторінки додатків, які вказані у супровідному листі.

2. Отримання консультацій та роз'яснень

Щодо практичних питань регуляторної діяльності в умовах воєнного стану ДРС пропонує звертатися на офіційну електронну адресу inform@drs.gov.ua із обов'язковим зазначенням питання, яке потребує вирішення, П. І. Б. та мобільного телефону відповідального виконавця.

Після попереднього вивчення питання відповідальний спеціаліст ДРС зв'яжеться із розробником для надання відповідної консультації.

У разі необхідності отримання офіційного роз'яснення щодо віднесення того чи іншого проєкту акта до регуляторного пропонуємо направити відповідний лист із підписом уповноваженої особи (сканований) на офіційну електронну адресу ДРС (inform@drs.gov.ua) з дотриманням вимог до супровідного листа, вказаних вище.

M

ПОДАТКОВА РЕФОРМА, АБО ЯК ЗМІНИЛИСЯ ДОХОДИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ У ВОЄННИЙ ЧАС?

Любов Крута,
експерт газети «Місцева рада»

Щоб відновити економіку, керівництво країни взяло курс на її лібералізацію. Одним з інструментів стало зменшення податкового навантаження та право відтермінувати обов'язкові платежі. Платникам податку ці пільги вкрай сприятливі, але для місцевих бюджетів це означає лише втрату частини доходів та нестабільне надходження іншої їх частини. Щоби скоригувати свої очікування, пропонуємо до уваги огляд відповідних податкових новацій щодо джерел наповнення місцевих бюджетів.

СТРОКИ СПЛАТИ

Передусім наголосимо на універсальній поступці, яка поширюється на всі податки — і загальнодержавні, і місцеві. Згідно з п. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ¹, якщо платник не має можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема щодо **дотримання термінів сплати** податків та зборів, такий платник **звільняється від відповідальності**, передбаченої ПКУ, **на період до припинення / скасування воєнного стану**.

Водночас такий податковий обов'язок **платник має виконати протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні**. А якщо йдеться про платників податків, які безпосередньо беруть участь у бойових діях, то для них відтермінування платежу може бути ще довше. Так, за на-

явності в них обставин, що унеможливають сплату податків і зборів у період воєнного стану та наступних трьох місяців, їм дозволено погасити свої зобов'язання протягом місяця після закінчення дії цих обставин.

Критеріїв, як визначити, хто має можливість, а хто — ні, які обставини можуть відігравати роль, а які — ні, нормативно не встановлено. Фактично будь-який платник податків може самостійно ухвалити рішення, що можливості своєчасно платити він не має, і скористатися правом заплатити податки та збори пізніше.

Отже, ради мають бути готові до того, що платежі можуть надходити **із запізненням, а штрафів і пені за ці затримки не передбачено**.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

З пального Відповідно до п. 16¹ ч. 1 ст. 64 БКУ² до доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад належить, зокрема, 13,44% акцизного податку з виробленого в Україні пального.

Розмір акцизного податку, що підлягає зарахуванню до того чи іншого місцевого бюджету, відповідно до п. 2 Порядку № 232³ визначають як добуток 13,44 і частки, визначеної для конкретного бюджету, що характеризує обсяг реалізованого суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю пального на відповідній території в загальному обсязі такого реалізованого пального загалом в Україні.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Кабмін постановою № 246⁴ змінив розміри таких часток. Отже, необхідно скоригувати розпис

бюджету відповідно до нової частки для зарахування частини акцизного податку.

Крім того, **Законом № 2120**⁵ унесено низку змін, що зменшують податкове навантаження на платників акцизного податку. Зокрема, **не оподатковується** акцизним податком (не вважається постачанням) безоплатне передання пального на митній території України:

- у зв'язку з примусовим відчуженням або вилученням такого пального для потреб держави відповідно до **Закону № 4765**⁶;
- силовим структурам, теробороні, установам або організаціям, що утримуються за кошти державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, закладам охорони здоров'я державної,

¹ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

² Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

³ Порядок зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до загального фонду відповідних бюджетів місцевого самоврядування, затверджений постановою КМУ від 17.03.2021 р. № 232.

⁴ Постанова КМУ «Про внесення змін до Порядку зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до загального фонду відповідних бюджетів місцевого самоврядування» від 09.03.2022 р. № 246.

⁵ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX.

6

Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 17.05.2012 р. № 4765-VI.

7

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного» від 15.03.2022 р. № 2139-IX.

комунальної власності та/або структурним підрозділам із питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

- як гуманітарної допомоги.

Відповідно, це передання, хоча є досить масовим явищем сьогодні, **не** призведе до збільшення бюджетних надходжень.

А ставки акцизного податку на бензини моторні, важкі дистилати та скраплений газ установлено на рівні 0 євро за 1000 літрів (п. 41 підрозд. 5 розд. XX ПКУ).

Із сигарет Акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизних товарів є надходженнями загального фонду бюджетів ОМС відповідно

до п. 16 ч. 1 ст. 64 БКУ. Щоби правильно планувати ці надходження, слід урахувати нещодавні зміни, впроваджені Законом № 2139⁷.

По-перше, відповідно до оновленого п.п. 215.3.3¹ ПКУ збільшено розмір ставки акцизного податку на **рідини, що їх використовують в електронних сигаретах**. Ці зміни будуть діяти з 01.01.2023 р.

По-друге, до 01.01.2023 р. акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизних товарів (тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну), вироблених до 01.04.2022 р., у тому числі іноземними виробниками, та не реалізованих кінцевим споживачем до 01.04.2022 р., сплачують у порядку та на умовах, що діяли до 01.04.2022 р.

РЕНТА

Рентна плата за газ Відповідно до п. 4² ч. 1 ст. 64 БКУ 3% рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату зараховують до загального фонду бюджетів ОМС за місцезнаходженням (місцем видобутку) відповідних природних ресурсів. Законом № 2139 змінено порядок оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування природного газу з 01.03.2022 р.

По-перше, запроваджено механізм справляння рентної плати за видобування газу природного із застосуванням трьох ступенів ставок залежно від фактичних цін, які відповідають розрахованій Мінекономіки щомісячній середній ринковій ціні в європейському сегменті ринку. Приклад розрахунку рентної плати за оновленим підходом див. у роз'яс-

ненні податківців, розміщеному на сайті ДПС (Головна / Прес-центр / Новини / Зміни щодо обчислення рентної плати за користування надрами для видобування газу природного) за посиланням <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/577693.html>.

По-друге, скасовано стимуляційну ставку рентної плати за користування надрами для природного газу, видобутого з нових свердловин, яка була впроваджена п. 2 підрозд. 9¹ розд. XX ПКУ.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Зменшення податково-го навантаження за акцизним податком, рентною платою триватиме виключно на період дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

Відповідно до п. 9 підрозд. 8 розд. XX ПКУ з 01.04.2022 р. до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України впроваджено низку поступок у застосуванні спрощеної системи оподаткування.

По-перше, фізичні особи — підприємці (ФОП) — платники єдиного податку 1-ї та 2-ї груп мають **право не сплачувати** єдиний податок.

По-друге, відсоткову ставку єдиного податку для платників єдиного податку 3-ї групи встановлено в розмірі **2% доходу**. При цьому це стосується як тих платників, що зареєстровані платниками ПДВ, так і неплатни-

ків. Такі платники єдиного податку щомісяця до 15 числа сплачують авансовий внесок єдиного податку за підсумками попереднього календарного місяця. Потім платники єдиного податку 3-ї групи розраховують суму податку за звітний квартал і сплачують задекларовані суми, враховуючи авансові внески єдиного податку, сплачені протягом звітного кварталу.

Водночас підвищено граничний обсяг доходів для перебування на 3-й групі єдиного податку до 10 мільярдів гривень за календарний рік (було 7,6 млн грн). До таких осіб не застосовується обмеження щодо кількості осіб, які

перебувають із ними у трудових відносинах. Та ще є низка поступок для спрощенців. Отже,

кількість платників єдиного податку може збільшитися.

ПОДАТОК НА МАЙНО

Плата за землю Відповідно до п. 69.14 підрозд. 10 розд. ХХПКУ на період з 01.03.2022 р. по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, **не нараховують і не сплачують** плату за землю (земельний податок та орендну плату за земельні ділянки державної та комунальної власності) за:

- земельні ділянки (земельні частки (паї)), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії;
- земельні ділянки, які розташовані на території, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та перебувають у власності або користуванні (у тому числі на умовах оренди) фізичних або юридичних осіб;
- земельні ділянки (земельні частки (паї)), що їх обласні військові адміністрації визначили як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких є фортифікаційні споруди.

На цих територіях також не нараховуватимуть і не сплачуватимуть загальне мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки (п. 69.15 підрозд. 10 розд. ХХПКУ).

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначає Кабмін (наразі не визначено).

На нерухомість Відзначимо також, що 24.03.2022 р. ВРУ ухвалила закон за законопроектом № 7190 від 22.03.2022 р., який також передбачає внесення змін до ПКУ. Наразі закон направлено на підпис Президенту. У разі його підписання й опублікування буде зменшено податкове наванта-

ження на платників податку на нерухомість **за об'єкти нежитлової нерухомості**, який наповнює місцеві бюджети. Відповідно до тексту законопроекту передбачено такі зміни.

По-перше, з 01.03.2022 р. по 31 грудня року, у якому припинено або скасовано воєнний стан, не нараховують і не сплачують податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти нежитлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають **у власності юридичних осіб**, що розташовані на території, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на території, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації.

По-друге, за 2021 та 2022 роки не нараховують і не сплачують податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають **у власності фізичних осіб**, що розташовані на території, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на території, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та за об'єкти житлової нерухомості, що стала непридатною для проживання у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації.

Тож радимо стежити за новинами та контролювати питання набрання чинності цим законом.

На період дії правового режиму воєнного чи надзвичайного стану не поширюється дія регуляторного законодавства на встановлення місцевих податків та/або зборів і податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів.

М

СТРОКОВИЙ ДОГОВІР В ОМС НА ЧАС ВІДСУТНОСТІ ОСНОВНОГО ПРАЦІВНИКА: МОЖНА ЧИ НІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ?

Людмила Линник,
юрист газети «Місцева рада»

Воєнний стан, навіть у тих регіонах, де не проводяться активні бойові дії, вплинув на життя громадян. Жінки, що мають дітей і ставлять у пріоритет їхнє майбутнє, подекуди емігрували з країни. Багато чоловіків пішли до лав ЗСУ чи вступили в тероборону. Тож і перші, і другі, незалежно від того, є вони посадовими особами чи ні, тимчасово можуть не виконувати свої основні трудові обов'язки. Водночас органи місцевого самоврядування (далі — ОМС) здебільшого продовжують працювати та забезпечувати життєдіяльність громад. Тож не виключено, що потреба в людському ресурсі у них залишається. У зв'язку з цим нещодавно на офіційному сайті НАДС з'явилося коротке повідомлення-роз'яснення щодо можливості прийняття на місця тимчасово відсутніх посадових осіб працівників за строковим трудовим договором. Як це зробити, розповімо далі детальніше.

ЯКОЇ КАТЕГОРІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ СТОСУЄТЬСЯ?

Нагадаємо, що **посадові особи** ОМС за видом посад відповідно до ст. 3 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. № 2493-III (далі — Закон про службу в ОМС) поділяються на:

- 1) виборні, на які особи обираються на місцевих виборах;
- 2) виборні, на які особи обираються чи затверджуються радою;
- 3) посади, на які особи призначаються відповідним головою на конкурсній основі чи за іншою, визначеною законодавством процедурою.

Абзацом 5 ч. 1 ст. 10 Закону про службу в ОМС встановлено, що прийняття на службу в ОМС здійснюється шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради **на конкурсній основі** чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України, на посади:

- керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради;
- керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад;

- керівників відділів, управлінь, інших працівників органів місцевого самоврядування.

Отже, в загальному порядку посадові особи місцевого самоврядування на виборні посади приймаються на місцевих виборах або обираються чи затверджуються радою (залежно від категорії виборної посади). На інші посади — тільки **на конкурсній основі**.

Але є й **винятки**. Вони визначені в ч. 3–5 ст. 10 Закону про службу в ОМС. Один з них такий: на час **відсутності (відпустки)** посадових осіб ОМС (**крім виборних посад**) для виконання їх повноважень можуть прийматися на службу особи за **строковим трудовим договором** (контрактом).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Прийняти за строковим трудовим договором на виборну посаду на час відсутності відповідної особи не можна. Про це прямо зазначено в ч. 5 ст. 10 Закону про службу в ОМС.

СТРОКОВИЙ ТРУДОВИЙ ДОГОВІР: КОЛИ І ЯК ЗАСТОСОВУЮТЬ?

Умови застосування Можливість укладання строкового трудового договору передбачена законодавством України про працю, а саме ч. 2 ст. 23 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 р. (далі — КЗпП), де зазначено, що строковий трудовий договір укладають, коли трудові відносини **не можна встановити на невизначений строк**.

ЦИТАТА. «Строковий трудовий договір укладається у випадках, коли трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений строк з урахуванням характеру наступної роботи, або умов її виконання, або інтересів працівника та в інших випадках, передбачених законодавчими актами».

(ч. 2 ст. 23 КЗпП)

Роз'яснення таких понять, як «характер наступної роботи», «умови її виконання», містяться в листі Мінпраці від 3.02.2003 р. № 06/2-4/13. Зокрема, «характер майбутньої роботи» в цьому випадку означає, що робота не може бути постійною, а є такою, що виконується протягом певного строку. Під «умовами виконання» роботи розуміються такі обставини, за яких трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений термін, навіть коли сама робота за характером є постійною. **Зокрема**, йдеться про прийняття на роботу особи **для заміщення тимчасово відсутнього працівника, за яким відповідно до закону зберігається це робоче місце.**

Оскільки на посадових осіб місцевого самоврядування поширюється дія законодавства України про працю (абз. 3 ст. 7 Закону про службу в ОМС), то **ОМС, як і інші роботодавці, можуть приймати працівників (зокрема, посадових осіб) на роботу на умовах строкового трудового договору.**

Тож якщо посада **НЕ вакантна**, то ч. 5 ст. 10 Закону про службу в ОМС надає **можливість** прийняти на час **відсутності (відпустки)** посадових осіб **для виконання їх повноважень** осіб за строковим трудовим договором (контрактом). При цьому таке прийняття може відбуватися без конкурсу. На це свого часу звертало увагу НАДС у листі від 26.10.2017 р. № 8793/13-17 та повторює наразі у повідомленні на власному вебсайті — див. документ до консультації.

А який статус має такий працівник, якого прийняли **без конкурсу**? Відповідь це запитання НАДС також надавало в листі від 26.10.2017 р. № 8793/13-17 з посиланням на *Методичні рекомендації щодо особливостей прийняття (обрання) на службу посадових осіб органів місцевого самоврядування (додаток № 1 до листа Голодержслужби від 06.02.2002 р. № 42/621)*. Дотримується агентство цієї позиції і зараз.

Так, особи, прийняті на роботу на умовах строкового трудового договору (контракту), **не набувають статусу посадових осіб місцевого самоврядування**, а отже:

- не складають Присягу;
- їм не встановлюють ранг;
- період роботи за контрактом не зараховується до стажу служби в ОМС чи стажу держслужби (з метою виплати надбавки за вислугу років). Крім того, вони не мають права на надбавку за вислугу років як посадові особи ОМС, оскільки такими не є.

Зауважимо, що законодавчо «ненабуття» тимчасовими працівниками статусу посадових осіб не закріплено. Як і процедури укладання строкового договору — за конкурсом чи без. Але оскільки при прийнятті без конкурсу ланцюг прийняття саме посадової особи порушено, то з НАДС сперечатися не будемо.

На нашу ж думку, укладання строкового договору без застосування конкурсу можливе у разі нетривалої відсутності основного працівника (хвороба, щорічна відпустка), або за таких непередбачуваних обставин, **як воєнні дії**, та за умови **нагальності виконання його роботи**. Наприклад, в ОМС один бухгалтер, який виїхав за кордон (або перемістився в межах України в безпечніше місце) і не має можливості віддаленої роботи, а у цей час мають відбуватись нарахування і виплата зарплати, оплата рахунків тощо.

У такому випадку провести конкурс за зазначений період неможливо, як і відкласти платежі. Вихід: прийняти працівника за строковим договором. Тоді справедливим буде роз'яснення щодо ненабуття такою особою статусу посадової особи, оскільки робота короткострокова і повноваження не мають постійного характеру.

Оформлення В розпорядженні про прийняття на роботу необхідно в обов'язковому порядку вказати строк, на який приймається працівник, оскільки без зазначення тривалості його роботи такий працівник вважається прийнятим на невизначений строк. Оскільки в цьому випадку незрозуміло, як довго буде відсутній основний працівник, при визначенні строку договору можна не обмежувати його конкретною датою, а вказати: «... прийняти (ПІБ нового працівника) на посаду бухгалтера з _____ до дати виходу на роботу основного працівника». А в трудовій книжці працівника те, що трудові відносини мають строковий характер, не зазначається.

Оплата праці А що з **оплатою праці** такого працівника?

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР умови розміру оплати праці працівників установ та організацій, що **фінансуються з бюджету, визначаються Кабінетом Міністрів України.**

Отже, ОМС не може самостійно визначити умови оплати праці працівників, навіть

<https://nads.gov.ua/news/informuyemoshchodo-mozhlivosti-priznachiti-pracivnikana-chas-vidsutnosti-vidpustki-posadovih-osib-organiv-miscevogo-samovryaduvannya>

тих, кого приймають на умовах строкового трудового договору (контракту). Ані Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР, ані Закон про службу в ОМС **не надають таких прав**. Як же бути, адже постановою КМУ «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» від 09.03.2006 р. № 268 (далі — *постанова № 268*) прямо не визначено порядку оплати праці таких працівників?

НАДС вважає, що у зазначеній ситуації зарплата такого працівника складається з посадового окладу, який не може перевищувати розміру посадового окладу, передбаченого для основного працівника. Тобто фактично радить скористатися *п.п. «Г» п.п. 1 п. 2 постанови № 268*, де сказано, що керівники органів, зазначених у *п. 1* цієї постанови, у межах затвердженого фонду оплати праці можуть установлювати посадові оклади окремим працівникам, посади яких не передбачені цією

постановою, на рівні посадових окладів відповідних категорій спеціалістів та службовців.

Також, на думку агентства, голова відповідної ради має право здійснювати преміювання працівника відповідно до його особистого вкладу в загальні результати роботи у межах фонду преміювання.

Відпустка Щорічна відпустка в такому випадку надається за загальними правилами КЗпП та Закону про відпустки, тобто тривалістю 24 календарних дні, без виплати матеріальної допомоги, оскільки така виплата передбачена тільки для посадових осіб та службовців. Також працівник не має права на щорічну додаткову відпустку за стаж служби в ОМС.

Звільнення Особа, з якою укладено строковий договір (контракт), може бути звільнена з роботи на підставі *п. 2 ч. 1 ст. 36 КЗпП* після повернення на роботу основного працівника. Також строковим договором можуть бути передбачені інші підстави для його дострокового припинення.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Інформуємо щодо можливості призначити працівника на час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування

Роз'яснення від 21.03.2022 р.

Шановні колеги! Отримали запити від вас, щодо можливості призначити працівника на час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування. Звертаємо увагу на декілька важливих моментів.

У частині п'ятій статті 10 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» передбачено, що на час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування (крім виборних посад) для виконання їх повноважень можуть прийматися на службу особи за строковим трудовим договором (контрактом).

Отже, на час тимчасової відсутності посадової особи органу місцевого самоврядування (крім виборної посади) для виконання її повноважень може бути прийнята на службу особа за строковим трудовим договором (контрактом).

Тобто при потребі виконання роботи тимчасово відсутньої посадової особи (відпустка, призов на військову службу, мобілізація, залучення до добровільних формувань територіальної оборони, хвороба, довготермінове відсторонення від посади тощо) на час її відсутності (крім виборних посад) може бути прийнята інша особа на умовах контракту.

У такому випадку для виконання завдань, передбачених посадовою інструкцією тимчасово відсутнього працівника, сільський, селищний, міський голова, голова районної, районної у місті ради, обласної ради може прийняти

рішення про укладення строкового договору (контракту) відповідно до статті 21 Кодексу законів про працю України.

Такий працівник не набуває статусу посадової особи місцевого самоврядування, а відтак, відповідно до положень Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» не приймає Присягу посадової особи місцевого самоврядування, йому не встановлюють ранг посадової особи та не зараховують період роботи за строковим договором (контрактом) до стажу роботи в органах місцевого самоврядування, який дає право на встановлення надбавки за вислугу років.

Отже, заробітна плата такого працівника складається з посадового окладу, який не може перевищувати розміру посадового окладу, передбаченого для основного працівника. Голова відповідної ради також має право здійснювати преміювання працівника відповідно до його особистого вкладу в загальні результати роботи, у межах фонду преміювання.

Особа, з якою укладено строковий договір (контракт), може бути звільнена з роботи на підставі пункту другого частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України.

Звертаємо увагу, що в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» не передбачено призначення на вакантну посаду особу за строковим трудовим договором (контрактом).

МАЙНОВІ ПАЇ: ЯК ДОВГО ОМС МАЄ ЗБЕРІГАТИ ДОКУМЕНТИ ЩОДО РОЗФОРМОВАНИХ КСП

Максим Хребто,
юрист газети «Місцева рада»

В сільській раді знаходяться справи колективних сільськогосподарських підприємств (далі — КСП) для видачі майнових сертифікатів їх учасникам, книга їх обліку. Частина майна цих підприємств вже була свого часу розподілена ще на початку 2000-х рр., але окремі учасники КСП так і не звернулись за отриманням сертифікатів. Чи потрібно надалі зберігати ці справи, книгу обліку? Чи може є строк давності, щоб їх списати з обліку?

Передісторія В період з кінця 90-х та на початку 2000-х років український аграрний сектор пережив низку реформ. Одна з найбільш знакових серед них — це розподіл майна КСП серед їх учасників. Але якщо розподіл земельного фонду КСП у всі часи був на слуху, а особливо зараз, в умовах початку функціонування ринку землі сільськогосподарського призначення, то інший бік цього процесу — поділ майна КСП (сільськогосподарська техніка, будівлі тощо) — постійно перебував наче в тіні. Цей аспект значною мірою відобразився в недостатності законодавчого регулювання питань, що стосуються майнових паїв.

Коли проводили реорганізацію КСП відповідно до п. 4 Порядку № 62¹ всі їх активи ділили на такі групи:

- активи, передбачені для задоволення кредиторської заборгованості, — їх передали правонаступникам;
- активи, які не підлягають паюванню, — їх долею також займались правонаступники;
- майно соціальної інфраструктури — його передали ще тоді на баланс органам місцевого самоврядування (далі — ОМС);
- активи пайового фонду — це предмет нашої розмови.

До пайового фонду майна учасників КСП було включено вартість основних виробничих і оборотних фондів, створених за рахунок діяльності підприємства, цінні папери, акції, гроші та відповідна частка від участі в діяльності інших підприємств та організацій (ч. 1 ст. 9 Закону № 2114²). Тобто певну частину майна КСП розподілили між його учасниками (зазвичай працівниками) залежно від їх трудового внеску.

Майновий пай — це частка майна учасника КСП у пайовому фонді, виражена у гро-

шовій формі та у відсотках розміру пайового фонду (п. 2 Методики № 177³).

Відповідно до п. 13 Порядку № 177⁴ право власності на майновий пай посвідчується Свідоцтвом про право власності на майновий пай члена колективного сільськогосподарського підприємства (далі — свідоцтво). Цей же документ ще може називається майновим сертифікатом. У законодавчих документах ці терміни вживають як тотожні одному.

ДО ВІДОМА. Власники майнових паїв реалізують своє право власності на об'єкти, які складають пайовий фонд, шляхом проведення загальних зборів, де можуть бути прийняті рішення про передачу в оренду чи відчуження окремих складових чи всього пайового фонду. Власники майнових паїв можуть утворювати спілку, зі статутом, але без статусу юридичної особи.

До речі, ОМС можуть користуватись пайовим фондом на умовах оренди. Орендодавцем виступають в цьому випадку всі власники, тож для укладення договору зазвичай на загальних зборах співвласників майнових паїв ухвалюють відповідне рішення про передачу в оренду і обирають представника, який від імені всієї спілки має укласти з ОМС договір оренди, підписати акт приймання-передачі майна. Але орендну плату перераховувати доведеться всім співвласникам окремо (скільки співвласників — стільки й платіжок).

Роль ОМС Порядок № 62 втратив чинність ще у 2013 році й наразі про розподіл майнових паїв не йдеться. Цей інститут вичерпав себе і нові документи у цьому напрямі не приймаються.

ОМС не здійснюють управління пайовим фондом, який юридично не є комунальною

¹ Порядок розподілу та використання майна реорганізованих колективних сільськогосподарських підприємств, затверджений Мінагрополітики від 14.03.2001 р. № 62 (втратив чинність).

² Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14.02.1992 р. № 2114-XII.

³ Методика уточнення складу і вартості пайових фондів майна членів колективних сільськогосподарських підприємств, у тому числі реорганізованих, затверджена постановою КМУ від 28.02.2001 р. № 177.

⁴ Порядок визначення розмірів майнових паїв членів колективних сільськогосподарських підприємств та їх документального посвідчення, затверджений постановою КМУ від 28.02.2001 р. № 177.

власністю, а є спільною сумісною власністю конкретних фізичних осіб, не приймає рішення щодо наділення чи позбавлення когось правом на пай. Однак місцеві ради і надалі виконують адміністративну функцію, а саме відповідно до п. 14 Порядку № 177 **здійснюють видачу свідоцтв.**

Для цього їм в момент реорганізації КСП було передано комплект таких документів:

- список осіб, які мають право на майновий пай КСП;
- акт розрахунку уточненого пайового фонду;
- уточнена структура пайового фонду;
- уточнений перелік майна пайового фонду.

Цей комплект документів формується як справа КСП.

Самі свідоцтва не вимагається виписувати заздалегідь (до того, як учасник КСП звернеться за ним). Тобто якщо за певним КСП значаться ще не витребувані паї, то рада не зобов'язана виписувати свідоцтва і зберігати їх.

Самі по собі бланки для свідоцтв не є бланками суворої звітності. Фактично вони виготовляються як звичайний документ за формою згідно з додатком до Порядку № 177. І готове свідоцтво засвідчується гербовою печаткою та підписом голови відповідної місцевої ради (п. 14 Порядку № 177). Потім оформлені свідоцтва реєструються у Книзі обліку свідоцтв про право власності на майновий пай члена колективного сільськогосподарського підприємства (далі — Книга).

Фактично в раді зберігаються тільки Книга і справа КСП.

Як діяти ОМС залежно від того, всі паї розподілені та на них видано свідоцтва чи ні, розглянемо далі детальніше.

Невитребуваних майнових паїв немає Якщо вже всі учасники отримали свої свідоцтва, то чи потрібно зберігати документацію? Однозначно **потрібно**. Пояснимо.

Річ у тім, що рада зобов'язана видавати також і **дублікати** свідоцтв у разі їх втрати власником, а також свідоцтва **новим власником** паїв у разі набуття у власність майнового паю (його частини) на підставі угоди міни, дарування та інших цивільно-правових угод, спадкування (п. 14 Порядку № 177). Зауважимо,

що тоді до справи додають ще документи, які засвідчують перехід права власності.

Тобто якщо власник свідоцтва продає своє право на пай (не саме майно продають всі колективно, а хтось один продає своє право управляти колективним майном), то його покупцю рада має виписати нове свідоцтво.

ВАЖЛИВО! Мораторій, що діяв до недавнього часу на продаж земельних паїв ніколи **не поширювався** на майнові паї. Відчуження належного особі майнового паю завжди можна було реалізувати шляхом укладення цивільно-правових угод (договорів купівлі-продажу, міни, дарування тощо), а також в порядку спадкування.

Є невитребувані майнові паї Якщо частина учасників КСП не отримала свої паї, то зберігати Книгу і справа КСП також потрібно. Адже граничних строків для отримання свідоцтв для учасників КСП не було встановлено.

Ба більше, навіть у разі смерті самого учасника КСП його спадкоємець може звернутися до ради за отриманням відповідного свідоцтва як спадщини.

Ведення та належне зберігання документації, що стосується пайового фонду розформованих КСП, належить до зобов'язань, покладених Порядком № 177 на ОМС.

Таким чином, ОМС має бути готовий видати свідоцтво запізнілим учасникам також.

Коли в архів? Хоча й у виняткових випадках, та все ж такі зберігання цих документів в рада може бути не вічним. Цей обов'язок втрачає свій імперативний характер у разі припинення функціонування спілки співвласників майнових паїв та/або коли збори співвласників приймуть рішення про відчуження всього спільного майна (шляхом продажу, дарування, знищення в певний спосіб тощо). Тобто передавати в архів, а потім знищувати Книгу та справа КСП можна тільки після того, як спільного майна більше не буде, а відповідно, у ОМС не буде необхідності видавати свідоцтва.

Документація, що стосується пайового фонду розформованих КСП, підлягає зберіганню та подальшій утилізації відповідно до *Правил* № 1005⁵.

M

5

Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджені наказом Мініюсту від 18.06.2015 р. № 1000/5.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ В ОМС: ЯКІ КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ?

Наталія Алєйнікова,
к.е.н., експерт газети «Місцева рада»

В міській раді є вакантна посада начальника управління освіти. Які кваліфікаційні вимоги встановити до претендентів на посаду? Чи є обов'язковою освіта відповідного професійного спрямування для кандидата та чи має значення сфера його попередньої роботи?

1

Закон України
«Про службу в органах
місцевого самовряду-
вання» від 07.06.2001 р.
№ 2493-III.

2

Постанова КМУ
«Про затвердження по-
рядку проведення кон-
курсу на зайняття по-
сад державної служби»
від 25.03.2016 р. № 246.

3

Порядок проведення
конкурсу на заміщення ва-
кантних посад державних
службовців, затвердже-
ний постановою КМУ
від 15.02.2002 р. № 169.

4

Типові професійно-квалі-
фікаційні характе-
ристики посадових
осіб місцевого само-
врядування, затвер-
джені наказом НАДС
від 07.11.2019 № 203-19.

Відповідно до абз. 5 ч. 1 ст. 10 Закону про службу в ОМС¹ посади, до яких належать і керівники структурних підрозділів ОМС, належать до посад, на які призначаються особи за результатами **конкурсного відбору** чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! На момент підготовки номера змін у цьому питанні на період воєнного стану немає — посадові особи приймаються за конкурсом. Виняток — це прийняття за строковим трудовим договором на період тимчасової відсутності посадової особи (детальніше див. матеріал «*Строковий договір в ОМС на час відсутності основного працівника: можна чи ні в умовах воєнного стану?*»). Втім, відомо, що наразі йдеться про внесення певних змін на період воєнного стану, у тому числі в питанні відміни прийняття на роботу на конкурсній основі на період воєнного стану. Тож стежте за новинами.

Положення Закону про службу в ОМС не визначають, якому конкретно рівню освіти та фаху має відповідати освіта кандидата на посаду посадової особи, зокрема, **начальника управління освіти** в ОМС. Так, згідно з ч. 2 ст. 5 Закону про службу в ОМС на посаду можуть бути призначені особи, які мають **відповідну освіту** і професійну підготовку, володіють державною мовою відповідно до рівня. Також передбачено, що право на службу в ОМС мають громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, строку проживання на відповідній території.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Положення Закону не визначають, якому рівню освіти має

відповідати освіта кандидата на посаду в ОМС (магістр, спеціаліст тощо), а просто говорить про «відповідну» освіту. Це підтверджують і фахівці НАДС у листі від 19.11.2021 р. № 8492/13-21 (див документ до консультації).

Також фахівці НАДС підкреслюють те, що відповідно до п. 2 постанови № 246² проведення конкурсу на заміщення вакантних посад під час прийняття на службу в ОМС здійснюється згідно з Порядком № 169³. Відповідно до п. 11 Порядку № 169 основні вимоги до кандидатів визначаються згідно з Типовими характеристиками № 203-19⁴.

Згідно з цим документом до посади **«Начальник самостійного управління (відділу), іншого виконавчого органу, начальник відділу, завідувач сектору у складі управління, іншого виконавчого органу місцевої ради»** затверджено такі **кваліфікаційні вимоги**:

- **вища освіта** не нижче ступеня магістра, спеціаліста;
- **вільне володіння державною мовою;**
- **стаж роботи на службі в ОМС**, на посадах державної служби або досвід роботи на керівних посадах установ та організацій незалежно від форми власності не менше 2 років.

Як бачимо, у вимогах **не конкретизовано**, що кандидат повинен мати відповідну освіту **відповідного професійного спрямування**, щоб виконувати посадові обов'язки начальника управління освіти. Не вказано й те, чи повинен кандидат перед цим працювати на суміжних керівних посадах для того, щоб зараз працювати в сфері освіти. А оскільки посада начальника управління освіти пов'язана з освітньою діяльністю, то логічно, що потрібен працівник, який розбирається в проблемах освіти, а не, наприклад, лікар чи бухгалтер тощо.

Чи можна взяти на посаду начальника управління освіти особу, яка має стаж роботи на керівних посадах у будь-якій сфері?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! В *Типових характеристиках № 203-19* вимоги узагальнені, а конкретні не встановлені. Крім того, фахівці НАДС у листі від 19.11.2021 р. № 8492/13-21 зазначають, що *Типові характеристики № 203-19* мають **рекомендаційний характер** при розробці посадових інструкцій для посадових осіб в ОМС.

Отже, якщо йдеться про конкретну посаду, то **за бажанням** керівника ОМС можна розробити більш детальні вимоги, які враховують специфіку посади. Адже керівник управління відділу освіти має володіти знаннями та компетентностями, які дозволяють йому виконувати покладені на нього обов'язки.

ВАЖЛИВО! Якщо **не бажаєте висувати конкретні вимоги**, то *Закон про службу в ОМС* **не зобов'язує** це робити. Тобто на посаду начальника управління освіти може претендувати особа не з фаховою освітою.

Отже, якщо іншого претендента на посаду (із знанням особливостей освітньої галузі) не знаходимо, то оскільки в ч. 2 ст. 5 *Закону про службу в ОМС* та *Типових характеристиках № 203-19* не конкретизована спеціальність кандидата, можна приймати на посаду начальника управління освіти того, хто є. За це відповідальності не буде. Якщо ж вирішите конкретизувати кваліфікаційні вимоги до претендента на посаду начальника управління освіти, то зважайте на таке.

Що зазначити у кваліфікаційних вимогах? При складанні посадової інструкції роботодавець не може змінювати кваліфікаційні вимоги до посади щодо освіти (напрям підготовки), які передбачені кваліфікаційною характеристикою цієї посади. Але! Як уже зазначалося вище, на законодавчому рівні кваліфікаційні вимоги для посади начальника управління освіти не встановлені. Тому при складанні посадової інструкції в розділі «Кваліфікаційні вимоги» можна вибрати один із варіантів.

Варіант 1. Зазначити таку ж норму, що і в ч. 2 ст. 5 *Закону про службу в ОМС*, і все. При цьому зверніть увагу, що ця норма:

- **не містить вимоги до стажу роботи;**
- не визначає, що освіта повинна бути обов'язково вища та напрям такої освіти. Тож якщо вимоги будуть як у ч. 2 ст. 5 *Закону про службу в ОМС*, на посаду підійде людина з будь-якою освітою (втім, вона повинна **вільно володіти державною мовою**).

Такі формулювання, на наш погляд, залишають більше шансів знайти претендента на посаду. Втім, **остаточне рішення — за головою**.

Варіант 2. Визначити кваліфікаційні вимоги, орієнтуючись на *Типові характеристики № 203-19* та на спектр робіт, які буде виконувати начальник управління. Тобто визначити:

- вимоги **до стажу роботи у відповідній сфері та стажу роботи на керівних посадах;**
- вимоги до освіти (саме — вища освіта) та напрямку такої освіти.

Такі вимоги, звісно, дають можливість знайти більш компетентну особу на посаду начальника управління освіти, але напевно що звужують перелік кандидатів. Тож вирішуйте самі, що вам краще.

ВАЖЛИВО! Відповідно до ч. 2 ст. 9 *Закону про державну мову* посадові особи місцевого самоврядування мають володіти державною мовою, аналогічну умову містить і ч. 2 ст. 5 *Закону про службу в ОМС*. Ця вимога також поширюється на осіб, які претендують на призначення на відповідні посади. Тож таку вимогу необхідно обов'язково зазначити у кваліфікаційних вимогах.

У період воєнного стану провести іспит на рівень володіння державною мовою, звісно, проблематично. Тому на сайті національної комісії зі стандартів державної мови від 24.02.2022 р. розміщено повідомлення, що всі іспити скасовано на невизначений час у зв'язку із запровадженням воєнного стану. Та пообіцяли більше інформації надати згодом. Поки така інформація не надана. Чекаємо.

5

Закон України
«Про забезпечення функціонування української мови як державної»
від 25.04.2019 р. № 2704-VII.

Щодо призначення на посади в орган місцевого самоврядування

Лист від 19.11.2021 р. № 8492/13-21

НАДС в межах повноважень розглянув <...> звернення <...>.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (далі — Закон) консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань державної служби з урахуванням вимог чинного законодавства про місцеве самоврядування в Україні.

Статтю 1 Закону визначено, що служба в органах місцевого самоврядування — це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Статтю 3 Закону встановлено, що посадами в органах місцевого самоврядування є, зокрема посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

Згідно зі статтю 4 Закону служба в органах місцевого самоврядування здійснюється на таких основних принципах, зокрема: рівних можливостей доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням їх ділових якостей та професійної підготовки; професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі.

Статтю 5 Закону передбачено, що право на службу в органах місцевого самоврядування мають громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території.

На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Положення Закону не визначають, якому рівню освіти має відповідати освіта кандидата на посаду в орган місцевого самоврядування.

Разом з тим відповідно до Національного класифікатора України (Класифікатора професій ДК 003:2010), затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року № 327 (далі — Класифікатор), Класифікатор призначений для застосування центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Федерацією роботодавців України, всіма суб'єктами гос-

подарювання під час запису про роботу у трудові книжки працівників.

Кваліфікаційний рівень робіт, що виконуються, визначається залежно від вимог до освіти, професійного навчання та практичного досвіду працівників, здатних виконувати відповідні завдання та обов'язки. Професії, пов'язані з виконанням робіт високої кваліфікації, вимагають від особи кваліфікації на рівні молодшого спеціаліста.

Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією.

Необхідний рівень освіти досягається завдяки реалізації освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки і має в цілому відповідати колу та складності професійних завдань та обов'язків.

Спеціалізація пов'язана як з необхідною галуззю знань, використовуваними інструментами чи устаткуванням, так і з продукцією, яка виробляється, або надаваними послугами і відповідає певною мірою деталізованому колу професійних завдань та обов'язків.

Таким чином, на посаду в орган місцевого самоврядування може бути призначена особа, яка має достатній рівень освіти і професійну підготовку для виконання посадових обов'язків за відповідною посадою.

Разом з тим відповідно до статті 10 Закону прийняття на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється, зокрема, на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу.

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби» Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169, застосовується під час прийняття на службу в органи місцевого самоврядування відповідно до Закону.

Таким чином, конкурсний відбір на заміщення вакантних посад в органах місцевого самоврядування проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169.

Пунктами 2, 6 Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169 (далі — Порядок), визначено, що конкурс на заміщення вакантної посади державного службовця повинен забезпечувати конституційне право рівного доступу до державної служби громадян України.

Умови проведення конкурсу в окремому державному органі відповідно до Порядку визначаються його керівником, який призначає на посади та звільняє з посад державних службовців.

Відповідно до пункту 11 Порядку в оголошенні про проведення конкурсу повинні міститися такі відомості, зокрема основні вимоги до кандидатів, визначені державним органом згідно з типовими професійно-кваліфікаційними характеристиками посад державних службовців

Наказом НАДС від 07 листопада 2019 року № 203-19 затверджено Типові професійно-кваліфікаційні характе-

ристи посадових осіб місцевого самоврядування, які носять рекомендаційний характер при розробці посадових інструкцій посадових осіб місцевого самоврядування.

Крім того, кваліфікація посадової особи місцевого самоврядування, на думку НАДС, має бути передбачена в посадовій інструкції, в якій чітко окреслено місце та роль посадової особи місцевого самоврядування в діяльності структурного підрозділу, межі повноважень, взаємовідносини за посадою, права, обов'язки, відповідальність, гарантії, заохочення та обмеження, умови для її ефективної роботи, та положенні про відповідний структурний підрозділ органу місцевого самоврядування.

Окремо повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади мають лише роз'яснювальний (інформаційний) характер і не встановлюють правових норм.

Голова Наталія АЛЮШИНА

M

ДОГОВІР ОРЕНДИ ЗА 1 ГРН: ЧИ БУДЕ ПДВ, ЯКЩО БАЛАНСОУТРИМУВАЧ — ПЛАТНИК ПДВ, А ОРЕНДОДАВЕЦЬ — НІ?

Любов Крута,
експерт газети «Місцева рада»

Наша міська рада (неплатник ПДВ) є орендодавцем нерухомого майна. Орендар є пільговиком — згідно з місцевою методикою розрахунку орендної плати річна орендна плата для нього становить 1 грн. А балансоутримувачем такого майна є заклад охорони здоров'я — комунальне некомерційне підприємство (КНП), яке є платником ПДВ. Чи має КНП нараховувати ПДВ на орендну плату в розмірі 1 грн?

ОРЕНДНА ПЛАТА = 1 ГРН: ЧИ БУДЕ ПДВ?

Загалом орендна плата є об'єктом оподаткування ПДВ за ставкою 20%, адже оренда належить до **постачання послуг** з огляду на визначення поняття «послуги», наведене в *п.п. 14.1.185 ПКУ*¹. При цьому сума орендної плати (1 грн чи більше) не впливає на включення/невключення операції до оподаткованих, оскільки *ПКУ* не містить жодних застережень з цього приводу. Отже, **об'єкт оподаткування у платника ПДВ виникає**, навіть якщо вартість оренди дорівнює 1 грн на рік.

сійного платежу в разі оренди чи концесії **цілісного майнового комплексу** державного або комунального підприємства (його структурного підрозділу), якщо орендодавцями чи концесієдавцями за договорами виступають органи державної влади чи органи місцевого самоврядування, а платежі відповідно до закону зараховуються до Державного бюджету України або місцевого бюджету (*п.п. 196.1.15 ПКУ*).

Вочевидь, що наша ситуація не підпадає під зазначений вище виняток, а тому йдемо далі.

ВИНЯТОК. Не оподатковують тільки операції зі сплати орендної плати чи конче-

ОРЕНДОДАВЕЦЬ — НЕПЛАТНИК, БАЛАНСОУТРИМУВАЧ — ПЛАТНИК: БУДЕ ПДВ?

ПДВ виникає, **тільки якщо постачальник послуги — платник ПДВ**. Неплатники не нараховують ПДВ взагалі. Чи можна не нараховувати ПДВ з огляду на те, що орендодавець майна є неплатником ПДВ? Вважаємо, що ні. І зараз пояснимо чому.

Так, місцева рада як юрособа (або її орган, уповноважений вирішувати орендні питання) хоча і називається орендодавцем, але не отримує жодних доходів від оренди. Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності, **є доходами бюджетів сільських, селищних, міських територій** (*п. 29 ч. 1 ст. 64 БКУ*²). При цьому місцева рада (колегіальний орган) може надати КНП право залишити собі певну частину орендної плати. Отже, КНП може отримувати дохід від оренди. Відповідно до *п. 188.1 ПКУ*

до складу бази оподаткування операцій з постачання товарів/послуг включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податків безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг. Отже, коли КНП отримує доходи від оренди, в нього виникає база оподаткування ПДВ.

Крім того, з бухгалтерської точки зору постачальником також є балансоутримувач як особа, яка виставляє рахунки й акти, отримує дохід від операції. Зазвичай у договорах оренди прописують так, як вказано у *п. 3.4 Примірного договору*³.

ЦИТАТА. «Орендар сплачує орендну плату на підставі рахунків Балансоутримувача. Балансоутримувач виставляє ра-

¹ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

² Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

³ Примірний договір оренди нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до державної власності, затверджений постановою КМУ від 12.08.2020 р. № 820.

хунок на загальну суму орендної плати із зазначенням частини орендної плати, яка сплачується на рахунок Балансоутримувача, і частини орендної плати, яка сплачується до бюджету. Податок на додану вартість нараховується на загальну суму орендної плати. Орендар сплачує Балансоутримувачу належну йому частину орендної плати разом із податком на додану вартість, нарахованим на загальну суму орендної плати».
(п. 3.4 Примірного договору)

Ключовим тут є те, що балансоутримувач виставляє рахунки, відповідно, формує акти, отримує доходи від оренди. Заходить йому частина плати, що має бути спрямована у бюджет, чи ні — не принципово.

А що робити, коли КНП не отримує дохід, тобто вся сума орендної плати має спрямовуватися у бюджет? Прямо ПКУ не відповідає на це запитання, але податківці роз'яснюють, що все одно балансоутримувач, який є платником ПДВ, повинен:

- 1) нарахувати ПДВ на такі операції,
- 2) залишити собі суму ПДВ,
- 3) а решту — скерувати у бюджет.

Найбільш чітко озвучено таке тлумачення ПКУ для випадків оренди державного майна — див. консультацію в категорії ЗІР 101.16⁴. Зауважимо, що відповідно до п. 132 Порядку № 483⁵ в разі, коли здають в оренду нерухоме майно і орендодавцем є ФДМУ, орендну плату розподіляють між державним бюджетом і балансоутримувачем. І в цій ситуації податківці доходять такого висновку.

ЦИТАТА. «Операція з надання послуг з оренди нерухомого майна, яке знаходиться на митній території України, у тому числі що належить до державної власності, відповідно до п. 185.1 ст. 185 ПКУ є операцією з постачання послуг, яка

є об'єктом оподаткування ПДВ та оподатковується ПДВ за ставкою 20 відс. **незалежно від того, в якому співвідношенні буде здійснюватися розподіл орендної плати** (крім операцій, визначених п.п. 196.1.15 п. 196.1 ст. 196 ПКУ).

За операцією з постачання послуг з оренди державного майна **податкові зобов'язання з ПДВ визначає платник ПДВ — балансоутримувач такого майна <...>**.
(роз'яснення з категорії ЗІР 101.16)

У випадку з орендою комунального майна, вважаємо, вчиняти слід аналогічно, оскільки питання оподаткування не визначається місцевими порядками передачі в оренду. Тобто жодна місцева нормативка не може вплинути на ПДВ-облік. На підтвердження цього податківці дають схожі рекомендації в категорії ЗІР 101.04⁶ щодо оподаткування оренди комунального майна. Так, на запитання «Чи є об'єктом оподаткування ПДВ послуги з надання орендодавцем комунального майна в оренду та як складається за такими операціями податкова накладна?» вони відповіли зокрема таке.

ЦИТАТА «<...> на дату виникнення податкових зобов'язань з ПДВ комунальне підприємство — орендодавець (незалежно від того, розподіляє орендар суму орендної плати чи перераховує її на рахунок орендодавця в повному обсязі) складає податкову накладну на всю суму орендної плати, передбачену договором оренди».
(роз'яснення з категорії ЗІР 101.4)

Якщо ці роз'яснення все одно залишають у вас сумніви, ви можете звернутися до ДПСУ за індивідуальною податковою консультацією. Як це зробити — див. «Індивідуальна податкова консультація: що запитаєте, те й отримаєте» // «Бухгалтерія: бюджет», № 10/2018, с. 16.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ОДНОГРИВНЕВИХ ДОГОВОРІВ ОРЕНДИ

Звичайні ціни Відповідно до п. 188.1 ПКУ базу оподаткування операцій з постачання послуг визначають виходячи з їх договірної вартості. І в загальному випадку ця норма вимагає визначити базу оподаткування послуг на рівні не нижче, ніж звичайні ціни. Згідно з п.п. 14.1.71 ПКУ звичайною є ціна товарів (робіт, послуг), яку визначили сторони договору. Вважається, що така звичайна ціна від-

повідає рівню ринкових цін, якщо не доведене зворотне. Тож у разі суттєвого заниження цін в договорі фіскали, як правило, намагаються довести невідповідність бази оподаткування ринковим цінам і збільшують податкові зобов'язання.

Як же бути, коли здають в оренду нерухомість за 1 грн? З одного боку, це ціна явно нижча за ринкову. Але з іншого — встанов-

⁴ Запитання «Як оподатковуються ПДВ операції з надання в оренду державного майна?»

⁵ Порядок передачі в оренду державного та комунального майна, затверджений постановою КМУ від 03.06.2020 р. № 483.

⁶ Запитання «Чи є об'єктом оподаткування ПДВ послуги з надання орендодавцем комунального майна в оренду та як складається за такими операціями податкова накладна?»

лення ціни договору на рівні 1 грн на рік передбачено нормативно (методикою визначення орендної плати — державною або місцевою). Тому, на нашу думку, її можна розглядати як **ціну, що підлягає державному регулюванню**. А відповідно до абз. 3 п. 188.1 ПКУ для визначення бази оподаткування ПДВ ціни, встановлені державою, не потрібно порівнювати з ринковими. Тож ПДВ можна нараховувати **на ціну, визначену договором**.

Індексація Відповідно до п. 18 Методики № 630⁷ орендна плата, встановлена відповідно до п. 13 Методики № 630 (в ньому йдеться про 1 грн), **не підлягає коригуванню на індекс інфляції**. Отже, якщо місцева рада (відповідно, і всі її комунальні установи та підприємства) при визначенні орендної плати користується Методикою № 630 (тобто місцева рада не затвердила свою методику), то пільгова орендна плата в розмірі 1 грн не підлягає індексації. Тож базою для нарахування ПДВ буде тільки 1 грн.

Втім, в деяких випадках орендна плата за комунальне майно в розмірі 1 грн досі може підлягати індексації. Наприклад:

- місцева рада прийняла свою методику визначення орендної плати, і в ній передбачено інший підхід: індексувати

орендну плату, навіть коли її встановлюють у пільговому розмірі — 1 грн;

- договір оренди укладено за «старим» законодавством, яке передбачало індексацію всіх договорів оренди, у тому числі й одногрівневих. І зміни до таких договорів не було внесено.

ДО ВІДОМА. З 19.06.2021 р. **за взаємною згодою** сторони можуть внести до чинних договорів та **виключити з них вимогу про індексацію орендної плати в 1 грн**. Це підтвердив ФДМУ від 26.08.2021 р. № 10-16-19614 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 35/2020, с. 4).

Якщо умова про індексацію діє, то суму індексації слід включити до бази оподаткування ПДВ. Адже орендна плата визначається шляхом множення базової величини орендної плати, наведеної у договорі, на індекс інфляції. Договір оренди має передбачати, що плата за оренду включає 1 грн + сума індексації, а ПДВ слід нараховувати на **всю суму орендної плати, передбачену договором оренди**. Це відповідає п. 188.1 ПКУ і такі роз'яснення надають податківці й у категорії 101.4 ЗІР⁸.

М

7

Методика розрахунку орендної плати за державне майно, затверджена постановою КМУ від 28.04.2021 р. № 630.

8

Запитання «Чи є об'єктом оподаткування ПДВ послуги з надання орендодавцем комунального майна в оренду та як складається за такими операціями податкова накладна?».

ПРАЦІВНИКА, ЯКИЙ ПРАЦЮЄ ЗА СТРОКОВИМ ТРУДОВИМ ДОГОВОРОМ, МОБІЛІЗОВАНО. КОЛИ ЙОГО МОЖНА ЗВІЛЬНИТИ?

Людмила Линник,
юрист газети «Місцева рада»

Зараз непростий воєнний час. Багатьом чоловікам і жінкам довелося взяти до рук зброю для захисту країни від окупанта. Тобто вступити на військову службу, полишивши основне місце роботи. Втім, слід зауважити, що трудове законодавство містить певні гарантії для таких працівників — за ними зберігається посада, місце роботи і середній заробіток. У цьому матеріалі на прикладі постанови КЦС ВП від 28.03.2018 р. у справі № 761/8873/16-ц розглянемо застосування гарантії для працівників, з якими укладено строкові трудові договори. А також окремо нагадаємо особливості для виборних посад в органах місцевого самоврядування (далі — ОМС).

СУТЬ СПРАВИ

Справа, про яку йдеться, прямо не стосується ОМС. Це справа за позовом працівника одного з публічних акціонерних товариств. Проте для ОМС вона цікава своїми висновками щодо трудових гарантії працівників, з якими укладено строкові трудові договори. Адже наразі добігає кінця опалювальний сезон, тож ОМС та підпорядковані їм установи і заклади, де є працівники котельні, з якими укладено строковий трудовий договір до кінця опалювального сезону та яких було мобілізовано, вже думають над тим, звільнити таких працівників чи зберегти за ними місце роботи до припинення військової служби.

Так, відповідно до наказу роботодавця позивача прийнято на роботу з 09.02.2015 р. по 09.02.2016 р. та визначено, що займана позивачем посада введена на підприємстві на зазначений період у зв'язку з виробничою необхідністю. Влітку 2015 року позивача було призвано на строкову військову службу.

Відповідно до посвідчення від 13.07.2015 р. солдат (позивач) з 22 червня 2015 року по 22 червня 2016 року перебував на військовій строковій службі у ЗСУ.

08.02.2016 р. позивача було звільнено із займаної посади на підставі п. 2 ч. 1 ст. 36 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (далі — КЗпП) у зв'язку із закінченням строку трудового договору.

Головним управлінням Держпраці у Київській області проведено перевірку законності зазначеного наказу та встановлено порушення вимог ч. 3 ст. 119 КЗпП. За результатами перевірки стосовно директора підприємства складено протокол про адмінпорушення.

Тож у березні 2016 року позивач звернувся до суду з позовом до підприємства про визнання звільнення незаконним, поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Рішенням Шевченківського районного суду м. Києва від 08.04.2016 р. в задоволенні позову відмовлено. Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що оскільки між сторонами було укладено строковий трудовий договір і у зв'язку з виробничою необхідністю строк його дії закінчився 09.02.2016 р., то звільнення позивача відбулось з дотриманням вимог чинного законодавства.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 15.09.2016 р. рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Не погодившись з рішеннями першої та апеляційної інстанцій, позивач звернувся з касаційною скаргою. Касаційну скаргу мотивовано тим, що звільнення позивача відбулось з порушенням вимог ст. 119 КЗпП, оскільки він був звільнений під час перебування на військовій службі і призов на військову службу проводився під час мобілізації. Крім того, судами попередніх інстанцій не взято до уваги, що директора підприємства визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 44 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (далі — КпАП), та на підставі п. 7 ст. 247 КпАП провадження у справі про притягнення його до адмінвідповідальності закрито у зв'язку із закінченням на момент розгляду справи строку накладення адміністративного стягнення.

Касаційний суд скаргу задовольнив частково — скасував ухвалу апеляційного суду, а спра-

ву направив на новий апеляційний розгляд. Та все ж певні висновки зробив. Про це — далі.

ПОЗИЦІЯ СУДУ

Частиною 5 ст. 17 Конституції України гарантовано, що держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у ЗСУ та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Статтею 43 Конституції України громадянам гарантовано захист від незаконного звільнення.

Відповідно до ч. 1 та 3 ст. 21 КЗпП **трудоий договір** — це угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Указом Президента України оголошено проведення часткової мобілізації, у тому числі й на території, де розташоване підприємство, доведено до відома керівників органів державної влади, інших держорганів, ОМС, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, що згідно зі ст. 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232-ХІІ (далі — Закон № 2232), ст. 119 КЗпП за громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, закріплені гарантії щодо збереження за ними місця роботи (посади) на строк, що не перевищує одного року.

Частиною 2 ст. 39 Закону № 2232 передбачено, що за громадянами України, які призвані на строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або прийняті на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення воєнного стану на строк до закінчення особливого періоду або до оголошення рішення про демобілізацію, але не більше одного року, **зберігаються місце роботи (посада),**

середній заробіток на підприємстві, в установі, організації незалежно від підпорядкування та форми власності, місце навчання у навчальному закладі незалежно від підпорядкування та форми власності та незалежно від форми навчання.

Аналогічно відповідно до ч. 3 ст. 119 КЗпП (в редакції на момент виникнення правовідносин) за працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийняти на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення воєнного стану **на строк до закінчення особливого періоду або до дня фактичної демобілізації, зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток** на підприємстві, в установі, організації, в яких вони працювали на час призову, незалежно від підпорядкування та форми власності.

Аналіз зазначених норм матеріального права дав суду касаційної інстанції підстави для висновку про те, що роботодавець має право звільнити працівника у зв'язку з його призовом на військову службу, **крім випадку призову під час мобілізації, на особливий період**, — у такому випадку за працівником зберігається місце роботи, посада, компенсується середній заробіток на підприємстві, на якому він працював на час призову. Застереження, закріплене у п. 3 ч. 1 ст. 36 КЗпП та у ч. 3 ст. 119 КЗпП (в редакції, чинній на час звільнення позивача), щодо неможливості звільнення працівника, призваного під час мобілізації, на особливий період, **не залежить від того, на строкову чи на інший вид військової служби призваний працівник.** А тому звільнення позивача на підставі п. 2 ч. 1 ст. 36 КЗпП **відбулося з порушенням вимог трудового законодавства.**

Таким чином, суд апеляційної інстанції, залишаючи без змін рішення суду першої інстанції, неправильно застосував наведені вище положення. Крім того, апеляційному суду під час розгляду справи необхідно врахувати те, що поновлення позивача на роботі є підставою для стягнення середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу.

Тож з огляду на те, що апеляційним судом не встановлено всіх фактичних обставин, від яких залежить правильне вирішення справи, та допущено порушення норм матеріального

та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи, ухвалу апеляційного суду скасовано з направленням справи на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

ДУМКА РЕДАКЦІЇ

Отже, виходить, що попри закінчення строку трудового договору, мобілізованого працівника звільнити не можна. Зауважимо, що свого часу фахівці Мінсоцполітики в листі від 14.02.2015 р. № 1911/0/14-15/06 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 13/2015, с. 25) зазначали таке: оскільки з працівником укладено **строковий** трудовий договір, який передбачає закінчення його дії в обумовлений сторонами термін, це означає, що він дав добровільну згоду на припинення трудових відносин з установою **у визначений сторонами термін**. Втім, передбачені *ст. 119 КЗпП* гарантії поширюються на всіх без винятку працівників незалежно від того, працюють вони за строковим чи безстроковим трудовим договором. Це підтверджується висновками у справі.

Значимо, що зрештою спір між сторонами закінчився мировою угодою, затвердженою *ухвалою апеляційного суду м. Києва від 24.05.2018 р.* Сторони домовились про компенсацію вимушеного прогулу позивачу і відмову останнього від поновлення на роботі. Однак це жодним чином не спростовує висновків суду у справі та незаконність звільнення позивача.

Слід зауважити, що у *ст. 119 КЗпП* з 2014 року (відпочатку АТО) зміни вносились неодноразово. Гарантії працівників, призваних на строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом розширювались та вдосконалювались.

Але незмінним залишається одне: **за значеними категоріями працівників до дня їх фактичного звільнення з військової служби зберігається місце роботи, посада і середній заробіток**.

Тож за мобілізованим працівником (наприклад, сезонним працівником — машиністом котельні), навіть після закінчення строку

дії трудового договору (закінчення опалювального сезону), має зберігатися його місце роботи і виплачуватися середній заробіток. Припинити дію трудового договору з цим працівником на підставі *п. 2 ч. 1 ст. 36 КЗпП* у зв'язку із закінченням строку трудового договору **можна тільки після закінчення проходження військової служби**.

Таку думку свого часу висловила і Держпраці в листі від 26.11.2015 р. № 4979/0/4.1-06/6/ДП-15. Ця ж думка, як бачимо, підтверджується і судовою практикою.

Застосовна ця норма і до працівників ОМС.

ВИНЯТОК. Винятком є посадові особи, які займають виборні посади. Так, згідно з *ч. 6 ст. 119 КЗпП* гарантії, визначені у *ч. 3 цієї статті*, в частині збереження місця роботи, посади не поширюються на осіб, які займали виборні посади в органах місцевого самоврядування та строк повноважень яких закінчився.

Нагадаємо, що до виборних посад ОМС відповідно до *ст. 10 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. № 2493-III* (далі — *Закон № 2493*) належать, зокрема, посади сільських, селищних, міських голів, які обираються громадами, а також секретарів місцевих рад, які обираються з числа депутатів відповідними радами, секретарів виконавчих комітетів, старост, та заступників відповідного голови, які затверджуються місцевими радами. Тож особи, які до вступу на військову службу займали виборні посади в ОМС та **повноважень яких закінчився, звільняються з посади** в порядку передбаченому *КЗпП, Законом № 2493, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 г. № 280/97-ВР*. Тобто на загальних підставах. M